

המכון לדמוקרטיה
הכנסת יסוד האיזור למדינת ישראל
יום שני, י"ג סיוון תשס"ח - 17/6/2008

נוכחים :

דר' אריק כרמון

ח"כ פרופ' מנחם בן ששון

פרופ' אשר אריאן

דר' אופיר פינס פז

ח"כ הרב אברהם רביץ

פרופ' גבעון דוראן

ח"כ רן כהן

פרופ' ראובן חזן

עמיר אברמוביץ'

מלי פולישוק בלוד

ניר אטמור

מוטי קרמניצר

מנחה - דר' אריק כרמון : רבותי, כרמית נאלצה מטעמים אישיים לוותר ואני ממלא את מקומה אני

מקווה שאני אגיע לסטנדרטים שהיא בונה כאן, הנושא של הפגישה שלנו היום הוא "הכנסת יסוד האיזור לשיטת הבחירות במדינת ישראל" בכמה מילים ספורות אני חושב שבגדול מדובר על כך שחלק מחברי הכנסת יבחרו ברשימה ארצית וחלק מחברי הכנסת יבחרו באזורים אני לא חושב שיהיה כאן וויכוח מהותי על עצם הרעיון, אני חוזר עוד פעם אני לא חושב שיהיה כאן וויכוח מהותי על עצם הרעיון בקרב אנשי המדע. אני רוצה מילה אחת של הקדמה ואז אנחנו נתאר את מהלך הדיון אני חושב שכולנו גם אלה שסביב השולחן וגם כל אלה שצופים בנו וגם כאלה שלא צופים בנו צריכים להיות מאוד מאוד מודאגים מהתהליך המדרדר והולך של אי יציבות פוליטית במדינת ישראל, שיקום היציבות הפוליטית הוא דבר הכרחי אני מקווה שהאמירה הבאה כן תזכה להסכמה של כולם, לפני מספר שנים חווינו חוויה טראומטית שנקראת הבחירה הישירה של ראש הממשלה שהביאה עלינו שורה של אסונות אחד האסונות זה התרסקות המפלגות הגדולות ועוד כהנה וכהנה אבל מבלי קשר או עם קשר אנחנו כרגע נמצאים במציאות של אי יציבות שחייבים להתמודד איתה, אני רוצה להוסיף דבר שהוא רלוונטי גם אם לא במישרין מדד הדמוקרטיה של המכון שלנו שהתפרסם ל-2008 מעיד בצורה בולטת ובוטה על התגברות הסנטימנט האנטי פוליטי הציבור הישראלי מפנה עורף לפוליטיקה אני אומר לפוליטיקה לא לפוליטיקאי פלוני או לפלמוני אלא לפוליטיקה בתור שכזאת עד כדי כך שנוצר לדעת אנשי המכון לדמוקרטיה איום על עצם הלגיטימציה של שלטון במדינת ישראל אחד הדברים שאנחנו רואים שאילו היו נערכות בחירות בטווח הקרוב לעין מספר המצביעים היה מדרדר אל 50 אחוז ואולי אפילו מתחת ל-50 אחוז כל אלה הם סימנים מאוד מדאיגים, אנחנו מעלים את הנושא של הבחירות האזוריות או הכנסת יסוד האיזור לשיטת הבחירות כאחד האמצעים שנועדו להשביח את השיטה לחזק את התשתיות הפוליטיות של הדמוקרטיה ואולי גם להשיג מטרות נוספות שמן הסתם יעלו במשך הדיון, אז עד כאן הערה כללית כלפיה אני מניח שאנחנו נשמע את ההסתייגות של חבר הכנסת רביץ אני חושב אבל שאחד הנושאים שאנחנו נצטרך לטפל בהם אלה שמצדדים בשינוי ברור לגמרי שאנחנו נשאיר את היסוד הארצי כחלק מפתק ההצבעה כחלק מתהליך הבחירות יש כמה שאלות שעומדות על הפרק אני כבר רוצה להוסיף אותם למשל האם ועד כמה אנחנו צריכים לשמור על עקרון היחסיות ואני רוצה להסביר, שיטת

בחירות אזורית קיימת באנגליה אותו עיקרון מתקיים בבחירות בארה"ב אלא ששם השיטה היא רובית ומה שקורה בשיטה רובית שכשבאזור בחירה כל אזור בחירה נבחר אדם אחד וכל אלה שהצביעו עבור מועמד שלא נבחר קולותיהם יורדים לטמיון, בשיטה היחסית ויש כאן מגוון שלם של אפשרויות לא מאבדים את הקולות של אלה שלא נבחרו באזור כלומר השאלה של שמירה על עיקרון היחסיות היא שאלה נוספת שצריכה לעמוד לדיון. שאלה שלישית בחלק המקצועי ושוב אני מדבר מתוך הנחה שאנחנו ניכנס לתוך עובי הקורה של ההצעה של ח"כ אופיר פינס אני מבין ששותפים לה ח"כ מנחם בן ששון וגדעון סער שאלה נוספת קשורה בתהליך האיזור מי מאזר איך מאזרים האם מאזרים יש אלטרנטיביות לעניין הזה איזה מחירים יש לכל דבר ובעיקר מה מתאים להווייה הישראלית. אנחנו נפתח בהצגת ההצעה של חבר הכנסת פינס על ידי אופיר ואני אחר כך אפנה לחברים להתחיל להתייחס אל ההצעה אני מציע שמיד אחרי אופיר חבר הכנסת רביץ אתה תביע את ההסתייגויות ואז נוכל להתקדם כשהכל יהיה לנו על השולחן, בבקשה.

ח"כ אופיר פינס פי: תודה אריק קודם כל אני מודה למכון לדמוקרטיה שהחליט להקדיש לעניין הזה דיון אני שותף מלא לתחושות כפי שאריק ביטא אותם וכפי שאגב עולות בסקר האחרון שאתם או במחקר האחרון שאתם פרסמתם נדמה לי אצל נשיא המדינה שאגב גם גילה נתונים מאוד קשים ביחס לאמון הציבור כלפי הכנסת נכון שרוב הציבור התייחס דווקא למשבר האמון מול מערכת המשפט נדמה לי שהמספרים ירדו בפעם הראשונה בהיסטוריה מתחת ל-50 אחוז אבל גם כלפי הכנסת המספרים נמוכים להחריד ומסוכנים מאוד ומבטאים איזה שהיא תחושה מאוד קשה של משבריות עמוקה, אני רוצה להגיד לכם גם מהניסיון האמפירי שלי כחבר כנסת מעולם לא נתקלתי ואני באמת לא יכול להתלונן כן אני מעולם לא נתקלתי אפילו ברמה האישית כלפי בהערות לא ברמה האישית של עשית כך או אחרת דברים של באמת אנטי מאוד קשה של הציבור כלפי הכל, הכל מכל וכל ואני רוצה לומר לכם שבבסיס הצעת החוק היתה מונחת התחושה שלי שהדמוקרטיה הישראלית נמצאת בסכנה מוחשית ואמיתית נכון שלכאורה זה לא נראה אני נולדתי לתוך דמוקרטיה גדלתי בדמוקרטיה לכאורה הדמוקרטיה הישראלית שרירה קיימת והיא יציבה אבל אני ממש לא בטוח אני חושב שבקונסטלציה מסוימת בעיתוי מסוים על רקע מאורעות מסוימים יכול לבוא אדם או קבוצת אנשים ולהגיד חברה מספיק עם הקשקוש הזה אנחנו ניתן לכם

את התשובות כמובן שזה יהיה בתוספת לשימוש בכוח כמובן שזה צריך להיות אחרי משבר מאוד מאוד קשה אבל זה תסריט שאני מציע לאף אחד לא להוציא אותו מכלל אפשרות ממש מציע לאף אחד לא להוציא אותו מכלל אפשרות. עכשיו מי שמחפש עוד סימנים יכול לראות אחוזי ההצבעה בשנים האחרונות הולך ויורד בקצב מדאיג ובאופן שיטתי הגענו כבר ל-63 אחוזי ההערכה האישית שלי שאם לא קורה שום דבר יוצא דופן עד הבחירות אנחנו נרד מתחת ל-50 אחוזים גם בקרה אלה שטורחים ומגיעים לקלפי לא מעט מצביעים הצבעת מחאה הגמלאים אתם הרי יודעים שגמלאים לא הצביעו לגמלאים אלה הכל היו חבריה שבמקום לשים פתק לבן והיו גם פתקים לבנים הצביעו לגמלאים זה גם סוג של הצבעה מאוד בעייתית שכדאי לקחת אותה בחשבון ועכשיו נראה מה המצב ועם מה הצעת החוק מנסה להתמודד ואני רוצה כבר מראש לומר שהצעת החוק היא לא שלמה היא לא קליל השלמות היא לא תשובה לכל בעיה אני ממש מציע לנסות ולתאם רמת ציפיות אבל אני חושב שהיא סוג של תשובה במיוחד שאני נמנה על אילו שמתנגדים לשינוי המשטר בישראל, אבל מי שחושב שהמשטר הישראלי המשטר הפרלמנטארי לא צריך להימשך וצריך לעבור למשל למשטר נשיאותי אז אני חולק עליו אבל יש לו דרך יש לו איזה שהיא תפיסה אני חושב שזה מסוכן ובלתי סביר לעבור למשטר נשיאותי במדינה שאין לה חוקה ואין לה מסורת דמוקרטית ארוכת זמן עם בלמים ואיזונים משמעותיים שהוכיחו את עצמם לאורך זמן, אני חושב שזה פשוט יהיה דבר חסר אחריות בעליל במיוחד אגב לאור העובדה שאנחנו עדיין לא הבטחנו את קיומנו באופן אמיתי כאן כמדינה גם כלפי חוץ גם כלפי פנים אבל זו תזה, אני לא מסכים לה ולכן אני חושב ששינוי שיטת הבחירות במסגרת השיטה הפרלמנטארי יכול להיות לכיוון שאני וחברי מציעים פרופ' מנחם בן ששון שנמצא פה גדעון סער ואיתן כבל היא צעד נכון בכיוון הנכון אבל עוד פעם זו לא תשובה לכל בעיה. אני חושב שהצעת החוק הזו יכולה לתת תשובה למשל לעובדה, קודם כל מה היא ההצעה בוא נתחיל בזה ההצעה היא דומה מאוד לשיטה הגרמנית דומה לא זהה והיו התלבטויות מאוד קשות אני רוצה להגיד לכם שאני בכלל חשבתני על כל העניין והחלטתי להתמודד איתו אחרי שוועדת מגידו סיימה את עבודתה, היתה ועדה ברשותו של פרופ' מגידו נדמה לי היה שמה גורם מפתח ופרופ' חזן ובהחלט ההמלצות שעסקו בחיזוק היציבות והמשילות בישראל על רקע התופעות שקורות בהחלט רציתי ללכת, בהמלצות של ועדת מגידו יש בעצם שני חלקים יש חלק אחד שעוסק

בשינוי שיטת הבחירות ויש חלק אחד שעוסק בשינויים נוספים שאני החלטתי לא לצרף ולא לעשות את זה כמקשה אחת למשל לא הכנסתי פנימה את החוק הנורבגי ולא הכנסתי פנימה את נושא של התקציב והיו כל מיני המלצות שהם לא לנגד עיני אבל היו הרבה מאוד המלצות נדמה לי שעשייה הגדולה לא הכנסתי את כל הדברים האלה אני לא פוסל אותם אגב אבל לא הכנסתי אותם להצעת החוק רציתי לבודד את עניין שינוי שיטת הבחירות ולא להוסיף עוד נושאים חשובים שלפי דעתי מחייבים דיון בנפרד מהדבר הזה. עכשיו אני חושב שהצעת החוק שבעצם מציעה בחירות מעורבות 60 חברי כנסת יבחרו בשיטה הנוכחית ו-60 חברי כנסת יבחרו ב-60 אזורי בחירה זו הצעתי אני יודע שיש גם הצעות אחרות למשל ועדת מגידו הציעה 17 אזורי בחירה לפי המודל של משרד הפנים אני חשבתי בהתחלה ללכת לכיוון הזה הגעתי למסקנה שהכיוון הזה הוא לא נכון כי חסר בו דבר נורא נורא חשוב, אם היינו הולכים למודל של 17 אזורי בחירה שבכל אזורי נבחרים בין שניים לחמישה חברים לא היתה בחירה אישית היתה שוב בחירה ברשימות רשימות קטנות אבל רשימות ואני חושב שמוכרחים להגיע לבחירה אישית משני טעמים א' כדי להגיע למיצוי עניין ה-ACCOUNTABILITY שהוא בעיני דבר מהותי שחסר מאוד בפוליטיקה הישראלית העובדה שכולנו יכולים להתחבא אחרי רשימות של מועמדים ולא לתת דין וחשבון אישי על היותנו פרלמנטאריים זה דבר שלפי דעתי גורם לתופעות מאוד קשות גם בהתנהלות היום יומית כי בסופו של דבר הדין וחשבון שאתה נותן אתה לא נותן כלפי הציבור גם לא הציבור שאתה מייצג אלא כלפי המפלגה או ראש המפלגה או מי שממנה בצורה מוגזמת חסרת פרופורציות שלאורך זמן מייצרת עיוותים בלתי נסבלים והציבור לא יכול לבוא חשבון בגדול הוא יכול לבוא חשבון עם הרשימה הוא לא יכול לבוא חשבון לטוב ולרע עם החברים עצמם, הדבר השני אני חושב שבשיטת הבחירה הישירה האישית המפלגות תצטרכנה לשלוח לזירה את הטובים ביותר היא תצטרך לגייס את הטובים ביותר ולזרוק אותם לזירה כל זמן שזה ברמת הרשימה זה לא הכרחי ברמת הרשימה גם אולמרט אבל גם ברק וגם נתניהו יראו במרכיב הנאמנות האישית והמשמעת והלויאליות המוחלטת שלא להגיד אובדן כל עמוד שדרה אלמנטארי דבר חשוב לא פחות מהאיכות האישית של הבן אדם, אבל כשיצטרכו ללכת לשטח ולזכות או להפסיד על רמת האיש הבודד הם יצטרכו להביא את הטובים ביותר שיש כי אחרת הם יפסידו פשוט יפסידו ואני חושב שבשיטה הזאת אנחנו נוכל להביא אל תוך הפוליטיקה הישראלית אנשים שהיום

בוחרים שלא לבוא, עכשיו תגידו לי זה דבר קטן או גדול אינני יודע בעיני זה דבר מכריע אני חושב שהבעיה הכי גדולה היום של הפוליטיקה הישראלית אתם יודעים מה אני אגיד את זה יותר אני חושב שהבעיה הכי גדולה של מדינת ישראל לא של הפוליטיקה הישראלית של מדינת ישראל, הבעיה האסטרטגית של מדינת ישראל זה האיכות של הדרג הפוליטי בישראל ובלי לפגוע באיש מחברי מה-120 אבל אני רוצה לומר כשאנחנו מסתכלים על המרכיבים השונים של העוצמה הישראלית כשאתה מסתכל על הכלכלה הישראלית ועל התרבות הישראלית ועל המחקר הישראלי ואפילו על הצבא ואפילו על מערכות שונות ומגוונות ואתה מסתכל על המערכת הפוליטית אתה אומר מה-120 האלה לא פלא שזה מה שנבחר כי אתה מוכרח בסיס או הרבה יותר רחב או הרבה יותר איכותי כדי שבסופו של יום בראש הפירמידה יהיו באמת אנשים שיהיו ברמה שהיום עשו את ההבדל, מאיפה יש לנו הי-טק כזה יש מאין? כי אנשים החליטו ללכת לכיוון הזה והטובים ביותר הלכו להי-טק לא הלכו לפוליטיקה או שהלכו פעם והיום כבר לא ומאיפה יש לנו רפואה כזאת וחתני פרס נובל ? כי אנשים בחרו ללכת למקומות האלה ולאקדמיה ולא לפי ואחד מקומות אחרים, היום אין מספיק איכות בפוליטיקה הישראלית שצריכה להנהיג מדינה כפי שמדינת ישראל היום נמצאת זה לא דבר קטן זה דבר מכריע, אגב זה גם נותן הרבה מאוד תשובות לשאלת משבר האמון בין הציבור לנבחרים אז אני לכן למרות הדילמה חשבתי שנכון ללכת לאזורי בחירה חד נציגים ללכת לכן או לא, עכשיו הקול לא הולך לאיבוד אני רוצה שיהיה ברור.

מנחה- דר' אריק כרמון : איך?

ח"כ אופיר פינס פז : אני אסביר, זה לא השיטה הבריטית שכולה נבחרת בשטח ואז מי שמפסיד מפסיד הכל, הפתק שבו אתה בוחר הוא נספר גם לארצי הוא לא נספר רק למקום זאת אומרת את הפתק הארצי אתה מרוויח נכון שזה לא 120 אלא 60 ולכן זה חצי אבל עדיין הרווחת ב' באזורים האזורים כשאני מפרט אותם עד הרמה הזאת אני גם עוזר למיעוטים שנפגעים בשיטה הזו אני אומר אני לא מכחיש ואני לא מסתיר הקטנים נפגעים המיעוטים נפגעים הם יכולים או להתחבר או להיפגע במידה מסוימת אבל עדיין כשאני הולך ל-60 אזורים אז בסוף אני יכול גם לייצר אזורים בלי מאמץ אזורים מובהקים למשל של הציבור החרדי אזורים מובהקים למשל של הציבור הערבי מובהקים שאנחנו לא יכולים להתמודד שם בכלל וזה לא מקומות קטנים חלקים גדולים מאוד בירושלים בני ברק אזורים אחרים

בארץ בבית שמש זה כבר אזורים שכבר כמעט שווים אזור בחירה בגודל שלהם בכל המשולש באזורים גדולים בגליל זה לא שהולכת להיות כאן סתימת פיות או הוצאה של סקטורים או מפלגות מהפוליטיקה בשום פנים ואופן לא מה גם שיש להם יכולת להתאחד ולהתלכד, אבל אין ספק שהשיטה מעודדת את המפלגות הגדולות אני אומר את זה בצורה מפורשת השיטה הזו מטיבה ואגב זה ההבדל בין השיטה הזו לשיטה הגרמנית, מה יש בשיטה הגרמנית? בשיטה הגרמנית יש פיצוי ברמה הארצית ולכן ה-"בונדסטג" הוא לא מספר סגור לא כמו בכנסת אם הייתי רוצה לפצות יכולתי לפצות יכולתי לקחת את כל מה שהפסדת באזור שהפסדת ולצרף לך אבל אז הכנסת היתה יכולה להגיע ל-127 ל-129 ל-124 והייתי שומר על הפרופורציות.

מנחה- דר' אריק כרמון: אני חושב שזה רע דרך אגב.

ח"כ אופיר פינס פז: כן היתה דילמה גם על זה, והייתי שומר על הפרופורציות אבל אז הייתי נשאר עם אותו מבנה מפלגתי בואו צריכים להגיד גם את הדברים באופן אמיתי עם אותו מבנה מפלגתי של אין סוף מפלגות ואין סוף פיצולים שלפי דעתי גם מייצרים חוסר יציבות כרוני בפוליטיקה ועיוות לא קטן בתהליך קבלת ההחלטות, מה אבל יש בפוליטיקה הגרמנית שאני לא רוצה לאמץ? יש להם 5 אחוז חסימה כדי לבלום לכן אין שם הרבה מפלגות הרי לכאורה על פי השיטה הזו יכלו להיות המון מפלגות בפוליטיקה הגרמנית אבל אין כי יש 5 אחוז חסימה ומפלגה לא יכולה לקבל ייצוג בפרלמנט בלי שהיא ניצחה בכמה אזורים השילוב הכפול הזה מייצר מיעוט של מפלגות בפוליטיקה הגרמנית אבל לאחרונה נוצרו יותר ויותר למרות זה יש גידול במספר המפלגות בפוליטיקה הגרמנית. נחזור לפוליטיקה הישראלית השיטה שלנו לא מפצה במישור הארצי אבל היא יוצרת את האזורים האלה שלפי דעתי לא יצרו מצב שבו ציבור בישראל לא יהיה מיוצג לא יהיה מצב שציבור בישראל לא יהיה מיוצג באופן משמעותי יכול להיות שכתוצאה מזה למשל יהדות התורה וש"ס ירצו להתאחד לא יודע אני לא רוצה להכניס פה רעיונות לאף אחד אבל יכול להיות שגם העבודה וקדימה יצטרכו להתאחד כתוצאה מהדבר הזה אינני יודע כל מיני דברים יכולים לקרות, שורה תחתונה ואני באמת חייב לסיים אבל תרשה לי אריק לדבר אולי עוד פעם בהמשך אולי בסוף, אני אומר עוד פעם ההצעה הזו היא לא חזות הכל אבל היא לפי דעתי יכולה לייצר שיפור גדול להחזיר את אמון הציבור בפוליטיקה לערב את הציבור הרבה יותר בתהליך הפוליטי להביא

אנשים יותר משמעותיים לפוליטיקה הישראלית להחזיר לה הרבה מאוד מהחיוניות שאבדה לה לייצר את מימד ה-ACCOUNTABILITY שהוא מאוד מאוד חסר בפוליטיקה הישראלית ובסופו של יום זו תשובה זו לא תשובה מלאה אבל בעיני זו בהחלט תשובה, לגבי המצב הפוליטי בכנסת יש סבירות ששלושת המפלגות הגדולות יתמכו בהצעה הזו יש סבירות היתה לי שיחה גם עם נתניהו גם עם ברק וגם לא עם אהוד אולמרט לפחות עם חלק משרי קדימה גם אני חושב שכן, כל המפלגות הקטנות מתנגדות להצעת החוק הזו בצורה גורפת וקיצונית אחד מחברי הכנסת ממרץ כינה אותה חוק החמאס אז רק שתדעו את עוצמת הרגשות.

מלי פולישוק בלוח : אפשר לשאול שאלה?

מנחה- דר' אריק כרמון : תציגי את עצמך.

מלי פולישוק בלוח : מי פולישוק בלוח לשעבר חברת כנסת השאלה שלי האם ה-60 והאזורי הם

חייבים להיות מרשימות של הארצי או אותם אנשים בודדים יכולים להיבחר?

ח"כ אופיר פינס פז : כתוב ש-א' חייבת להיות מפלגה משום שחייבים לקבל תוצאה ארצית וחייבים

שהיא לפחות שני אחוז יש אחוז חסימה כמו היום שני אחוז והם חייבים לנצח לפחות בשני

אזורי בחירה זאת אומרת זו לא יכולה להיות ריצה אישית אבל יכולים שני אנשים רציניים

מאוד שרצים רק בשני אזורים להקים מפלגה.

מנחה- דר' אריק כרמון : לא הם לא יכולים אם אחוז החסימה יהיה שני אחוז.

ח"כ אופיר פינס פז : הם יכולים להביא אם הם חזקים ואטרקטיביים הם יכולים גם להיות שני אחוז

גם בארצי אפילו אם הם רצים רק בשני מקומות אבל חייבת להיות מפלגה כן.

מנחה- דר' אריק כרמון : חבר הכנסת רביץ.

ח"כ הרב אברהם רביץ : ...אז הוא שואל אותי תמיד בשאלה ובכל זאת הוא רב אז הוא שאל אותי

בשביל מה זה טוב קשה לי קצת לענות לו, ראשית כל אני חושב שצריכים בכל זאת להבהיר

הבהר היטב ולעמוד מאחורי זה אם יש כל כך הרבה מעלות טובות לשיטה הזאת אבל

המפלגות הקטנות בכל מקרה הם יכולות להישרד אבל אין כל ספק שהם יאבדו מכוחן ויאבדו

מכוחן פירוש של דבר שהם לא יוכלו לתת ביטוי למספר המצביעים בפרלמנט הישראלי

באותה מידה לא יוכלו זאת אומרת מראש אנחנו הולכים למהלך שאומר שהמפלגות הקטנות

יפסידו בדרך כלל זה יהיה 50 אחוז מהכוח שלהם לא עניין אותי אם זה סיטואציה שזה פחות

עם האזורי ועם זה ותלוי איך חותכים את האזורים שזה עוד סיפור, אז ראשית כל זה לא טוב כי נכון אני מכיר את חולי החברה הפרלמנטארית שלנו. כאשר נותנים ביד מפלגה קטנה יחסית את הכוח להשפיע השפעה מעל ומעבר לחלק היחסי שיש להם בחברה כי הם משחקים אותה כלשון מאזניים והמפלגות הקטנות יודעות בדרך כלל בפרט הדתיות שבהם יודעות איך לשחק את המשחק בין שתי המפלגות הגדולות ואנוכי היה לי את העונג הזה בכמה מערכות באותו ערב להיפגש עם מנהיגים מפה ועם מנהיגים משם ולרוץ לכאן ולשם עד שפעם אחת התבלבלתי ולא ידעתי לאן עכשיו אני הולך, זאת אומרת כך אני מכיר את זה אני גם כן לא מרגיש כל כך טוב כאשר אני מגיע להישגים אני אישית עכשיו מדבר כשאני מגיע להישגים שבעצם כשאני מסתכל על החברה אני אומר אני הגעתי להישגים בגלל הספקולציה או הקומביניציה וזה דבר אחד זה בשלב של הקמת קואליציות, הדבר האחר זה לאורך כל התקופה הזו ארבעת השנים אם זוכים לארבע שנים יש לי את הכוח למנוע בעד דברים שהם בפורש אני מודה בהם שרצון העם שהוא לא תמיד נבדק אבל יש איזה מן סיסמוגרף כזה שאומר לך מה הוא רצון העם ואני בכוח של המקח וממכר או "מס ומטן" כפי שאנחנו קוראים לזה אני משפיע מעל ומעבר ומה שמגיע לי להשפיע, אז האמת היא אני סתם עושה איזה מן וידוי כזה שלו היינו יודעים לצמצם את עצמנו אני מדבר על המפלגות החרדיות לצמצם את עצמנו באמת לדברים שהם מאוד מאוד חשובים לנו הייתי שם אותם ברמה של הישרדות אז יכול להיות שלטווח ארוך מצבנו היה הרבה יותר טוב אבל אין מה לעשות אנחנו נמצאים בתוך איזה מן מערכת כזאת שהמפלגות הגדולות כאילו מזמינות אצלנו את הלחצים כדי להגיע להישגים שאולי לא מגיעים לנו זה מן וידוי כזה שאני עושה והיו מספר מקרים אני מוכרח לומר לכם כאשר המפלגות הגדולות זה היה בציפור נפשם הם ידעו לעמוד מול הלחצים האלה אני חושב שהראשון שבהם היה דווקא שמיר כי שמיר היה מאוד מאוד מושפע פוליטית חברתי היה מאוד מושפע לקבל את הגרסה הדתית לגבי מי הוא יהודי ובכל זאת הוא עמד מנגד לא הסכים לשנות את חוק השבות לא הסכים לשנות ובעצם הוא הצליח כי המפלגות הדתיות בסופו של יום הרגישו שאת זה הם לא יוכלו להעביר ויש איזה מן תחושה שיש פעמים שצריך נגיד להפסיד למרות שזה אחד מהעקרונות של היהדות מי הוא יהודי, זאת אומרת אני בזה אני מטיל את האשמה על המפלגות הגדולות כאשר המפלגות הגדולות נענות או לחיזורים שלנו או להשעות שלנו או לאיומים שלנו זה האפס שלהם או שזה מורה

שזה באמת לא כל כך חשוב להם מוכנים לוותר פה ושם לא כל כך חשוב להם כדאי לשלם את המחיר. הצמצום שלנו במספר חברי הכנסת שהוא בוודאי יקרה אם תתקבל השיטה הזאת או שיטות אחרות דומות לה אנחנו מפסידים מהכוח שלנו אז כבר אמרתי,

מנחה- דר' אריק כרמון: אני מרשה לעצמי לקחת את הפררוגטיבה של היושב ראש ולהגיד לך עכשיו שתי הערות ההערה הראשונה היא זאת אני מכיר אותך הרבה שנים אני מרשה לעצמי לומר שאני חבר שלך ואני כל פעם מחדש נפעם מאומץ הלב שלך.

ח"כ הרב אברהם רביץ: אני אבל משלם בשביל זה.

מנחה- דר' אריק כרמון: גם את זה אני יודע ולכן אני אומר את זה והדבר השני הערה קטנה אין מפלגות גדולות בישראל.

ח"כ הרב אברהם רביץ: בסדר הם רוצות להיות יותר גדולות לכן הם רוצים את החוק הזה.

ח"כ אופיר פינס פז: לפי התסריטים שאנחנו הרצנו יהדות התורה לא יורדת.

ח"כ הרב אברהם רביץ: יהדות התורה לא יורדת בבחירות יחסיות זה נכון אבל בקומבינציה הזאת עוד יש הרבה מה לדבר על הקומבינציה הזאת ואז נגיע לפרשה שלא נוכל לדון מסביב לשולחן הזה כיצד מחלקים.

ח"כ אופיר פינס: לא אמרתי על אחרות אמרתי יהדות התורה לא יורדת.

ח"כ הרב אברהם רביץ: תהיה בעיה של כיצד מחלקים זה לא פשוט וש"ס בוודאי תרד אנחנו משתמשים בהם לפעמים, אז צריך לדעת את זה זאת אומרת אנחנו הולכים למצב שאנחנו גורעים מהכוח שלנו עם כל החסרונות שאני מניתי בכוח המופרז הזה אולי שיש לנו אבל יש דרכים אחרות אופיר יש דרכים אחרות לא צריך ללכת לדרך דרסטית כזאת, למשל אני אתן לך דוגמה דבר שאנחנו כאופוזיציה מאוד לא אוהבים את הדרך אבל היא נראית לי הרבה יותר לגיטימית למשל שאנחנו יכולים להפיל ממשלה בתוך הקדנציה אלא במקרים מיוחדים אני יודע פלילים או דברים מן הסוג הזה ואז אולי אפשר להגביל את זה ב-80 חברי כנסת להוריד ממשלה באמצע תפקודה אם יתקבל חוק כזה שהיתה הצעה כזאת אם אני זוכר כלשהיא מחברי הכנסת ואז זה שולל מהמפלגות הקטנות כולל מהמפלגה שלי ה שולל מאיתנו את האפשרות לשחק אותה אנחנו נוכל בהצבעות פה ושם תקציב אולי ואתה בתקציב לא נגעת בינתיים אז זה נשמע לי הרבה יותר סביר נשמע לי יותר סביר אני מאוד בעד לעשות אני לא יודע אם זאת השיטה אבל לעשות את המהלך הזה שלא נוכל להפיל ממשלה תוך כדי

תפקודה היא נבחרה לארבע שנים ואני חושב שיש לכבד את האמירה הזאת של הבוחר שהוא בחר לארבע שנים ממשלה מסוימת ושיאכל אותה אם היא לא ממשלה ראויה. עכשיו אני לא בטוח אופיר שאפשר להטיל את כל "המרעין בישין" של הדמוקרטיה שהולכת ופוחתת מערכה ומכוחה בשיטת ההצבעה בשיטת הבחירות אני ממש לא בטוח אני לא יודע אם יש אפשרות לעשות מן מחקר פסיכולוגיית המונים אבל אני ממש לא בטוח אני בוודאי לא משוכנע שבחירות שמעין אלו שאתה מציע אזוריות יביאו יותר אנשים לקלפי, מה יהיו לנו כאן 60 אנשים כריזמטיים במדינה? אני מחפש ארבעה אני לא מוצא שהם יוכלו לסחוף אני מוכרח להזכיר את מר לפיד הוא היה יכול לסחוף, כמה אנשים כאלה יש לנו במדינה במערכת הבחירות? אין לנו אנשים שהם כבני אדם יוכלו אתה יודע מה נראה לי שכשכתבת את החוק הסתכלת בראי אתה יכול למשוך אנשים כי אתה יפה אתה צעיר אתה רהוט אז אתה יכול לסחוף אבל יש לך רק אזור אחד והמפלגה שלך היא תכתוב לך מה יהיה האזור שלך אל תחשוב שגמרת עם מזכיר המפלגה, אז אני לא בטוח אני לא משוכנע בכלל בעניין הזה ולא מנסים לשכנע אותי אומרים את האמירות האלה כי לא יכולים לשכנע כי זה לא נבדק, מה שעושה השתתפות בבחירות יותר או פחות זה תלוי מאוד בעונות השנה ה אנחנו יודעים הרי כי בחירות היו משתדלים לעשות לא בעונת הקיץ מכיוון שאז רוב החילונים לא נמצאים בארץ והמאורעות העומדות על הפרק אנחנו נמצאים עכשיו במאורעות שעומדות על הפרק אם נושא השלום יהיה חלק מהשיח ושהציבור ירגיש שהוא צריך להכריע בעניין הזה דרך בחירות בוודאי שזה יביא הרבה יותר לקלפי, אני חושב שאנשים שבעים רצים לקלפי פחות מאשר אנשים רעבים מאשר העשירוניים הנמוכים יותר וזה אנשים שטוב להם מה זה משנה כבר זה או הוא אני כבר את חיי מסדר אז ראשית כל זה בכלל לא הוכח שאכן זה מה שיעשה את העניין. עכשיו אני רוצה להגיד עוד דבר ניקח את אמריקה הגדולה ששם זה הכל בחירות אזוריות אני עוקב אחרי מה שקורה באמריקה אחרי מה שקורה בסנאט או בקונגרס יש שמה תמיד הצבעה סיעתית היחיד מעט מאוד רק אם הוא מייצג את האזור שמגדלים תירס אז הוא כמובן מופיע פתאום כבעל אינטרס של האזור או תירס או תפוחי אדמה אבל בדרך כלל ההצבעות המדיניות החשובות הם נעשות על פי תכתיב של המפלגה ואין שמה איזה מן יחס של האזרח שהוא פונה אל ה-"סנטור שלי" ואומר לו למה הצבעת לדבר הזה הוא צריך את הסנטור שלו שיעשה לו טובות ואני רוצה לומר לכם אנחנו כולנו חברי כנסת מוצפים כל היום

בטלפונים ובמכתבים ותעשה לי טובה ואצלנו בציבור החרדי זה דבר פשוט בלתי רגיל אני אלמד אותך אופיר איפה אני חי כי אצלנו כאשר פורצת שריפה בבית מיד פונה האיש שביתו נשרף אל חבר שלו ואומר לו תגיד לי אתה מכיר אולי איזה חבר כנסת? אז הוא אומר לו למה? הוא אומר יש שריפה אז הוא אומר אני צריך שחבר כנסת יצלצל למכבי אש הם יבואו, זאת אומרת באמריקה זה הרבה יותר מפותח מאשר כאן, הסנטור שלי" ובזה הם צריכים לעסוק רוב היום זה מה שאנחנו רוצים? ולהצבעות חשובות כפי שאמרתי הסיעה עושה את זה. עכשיו אני גם כן רוצה לומר לך שגם בבחירות אזוריות יש לך איזה שהיא אשליה וגם פה הסתכלת בראי אני רוצה לומר לך ואני יכול להצביע על מספר חברי כנסת אבל הם לא נמצאים כאן אז אני לא אוהב לעשות את זה שהם יבחרו בגלל שהם "עסקונה" בגלל שהם יודעים ללכת לבריתות ולחתונות ולהרעיף מתנות ולכן הם ייבחרו ובגלל שיש להם קול חזק ונורא לכן ייבחרו לא יבחרו את הטובים ביותר, מה זה הטובים ביותר? הטובים זה מה שאני איתו והוא איתו אלה ייבחרו תסתכל אצלך במפלגה אני יכול לומר אצלי אז קשה לי להסתכל כי אנחנו מקבלים את התכתיב מי בכלל יהיה ואצלנו הם באמת הטובים ביותר כי מה אכפת לגדול התורה לבחור את הטוב ביותר הוא יכול לטעות אבל זה מה שמוביל אותו, אבל כאשר המוני העם הם יבחרו לפי "השירקס" ולכן "כל המון כקול שגיאי" הם יבחרו את זה. עכשיו אני גם כן באידיאולוגיה זה אני אעשה בדקה הזאת, יכול להיות שהתיאוריות שאתה אמרת כאן הם תיאוריות מוכחות והם באמת יחזקו את הדמוקרטיה אמרתי אין לי הוכחה אבל אני גם כן אין לי גם הוכחה שכנגד אבל אם אכן השיטה הזאת תביא אומנם לחיזוק אי שם ואי פה בשיטה הדמוקרטית אני שואל את עצמי האם זה שווה לגרום לכך המדינה כל כך קטנה שבעצם חוץ מהדתיים עוד הפעם אין כאן אינטרסים נוגדים אלא של המעמדות כמובן אבל ככה אנחנו כולנו באיזה מן אזור בחירה אחד אני חושב שבני-יורק יש יותר בוחרים מאשר במדינת ישראל כולה ואני אומר האם זה נכון לגרום לכך שיסתובבו כאן במדינת ישראל עשרות אלפים אנשים אזרחים שלא מרגישים כך שלא באו לידי ביטוי בפרלמנט וזה חשוב מאוד שכל אזרח יאמר אני יש לי מישהו שמבטא את דעתי את רצוני את האינטרסים שלי וזה לפי עניות דעתי גובר גם על אותם הדברים שאתה ציינת שהם אכן יהבו אור גדול לפרוץ הדמוקרטיה בישראל.

מנחה- דר' אריק כרמון: תודה רבה, פרופ' אריאן אני רוצה לבקש ממך בדברים שחשבת לומר ממילא

לשלב שני דברים או להתייחס לשתי נקודות, הנקודה הראשונה אנחנו הרי חולקים לא חלוקים אלא חולקים יחד את הדעה שיש צורך לחזק את המפלגות איך באמצעות איזה שיטה בתוך האיזור ניתן לחזק את המפלגות והדבר השני אם אתה מוכן להתייחס למידת חשיבותה של היחסיות ואיך אנחנו שומרים ככול הניתן על היחסיות 5 דקות אשר.

פרופ' אשר אריאן: כאילו שהסתכלת בפתק שלי כי באמת הסוגיה תמיד הסוגיה הזעתי חשובה

הסוגיה של שינוי שיטת בחירות אבל בכל זאת העיתוי הוא מיוחד אנחנו לפני בחירות ובכל זאת נדמה לי אפילו אם נתעמק בסוגיה הדיון יהיה חלקי ונדמה לי שמאוד חשוב אופיר כן להעלות את כל הנושא את כל הקומפלקס ולא את שיטת הבחירות בלבד כי אני דווקא תומך באינסטינקט ברצון בפיתרון, יש לי וויכוח עם פרטים רבים בהצעה אבל נדמה לי שמה שחשוב פה הוא ששיטת הבחירות בפני עצמה היא לא הפיתרון הבעיה היא קיימת אין ספק אבל שיטת הבחירות היא הסימפטום של הפיתרון ולא הפיתרון עצמו הפיתרון עצמו הוא מורכב הרבה יותר הוא גם פסיכולוגי גם ארגוני גם הנדסי הוא לא בשינוי שיטה זו או אחרת ומזה אני מאוד רוצה להיזהר, אז אסור לנו להשלות את העם אסור לנו לתת את הרושם שיש לנו את הפיתרון להעלות ציפיות נדמה לי שזה סכנה גדולה מאוד אין לנו מרשם פלא אין לנו בכל המגוון הרחב מאוד של שיטות בחירות בעולם אנחנו מוצאים תופעות די דומות לתופעות שקורות אצלנו תופעות של ניכור ושל השתתפות ברמה נמוכה יותר והתרחקות מהפוליטיקה ותחושות אנטי פוליטיות כך שהבעיות הן כלליות והפתרונות גם כן אנחנו צריכים ללמוד מהם ואם אנחנו מסתכלים על העולם כולו אנחנו רואים שכל העולם מיפן וניוזילנד ומכל המגוון הגדול נוטים לפיתרון בנוסח הגרמני המשולב אבל גם בנוסח המעורבב עם אזורים מעטים בעלי נציגים רבים ויש סיבה לכך והסיבה היא סיבת היחסיות נדמה לי שאצלנו כבוד הרב צודק זה גורם חשוב ביותר חשוב מאוד שמידת היחסיות אצלנו תישמר שכמה שיותר תהיה תחושה בקרב הבוחרים שהם מסוגלים לשלוח נציג לכנסת ואני פוחד שהשיטה המוצעת היא מקטינה את הסיכוי הזה תוך כדי הבטחה לבוחר שהמצב ישתפר. אני רוצה להתייחס לקשר עם הבוחרים כי נדמה לי שזאת אחת הסוגיות החשובות והמפתח לזה הוא בעיני המפלגה הפוליטית וצריכים שם להתחיל את העבודה לא לגמור בעבודה שם אבל להתחיל את העבודה דווקא במפלגות הפוליטיות ונדמה לי שבנוסף לקשר בין הבוחר לבין הנציג אני מאוד מעוניין

לשמוע על הקשר בין הנציג לין מפלגתו כי אם אתה צודק, איך אמרת? שהסיעה עושה את זה באמריקה, אם ככה היה אז הייתי מאמץ את השיטה הזאת בשתי ידיים הבעיה האמריקאית היא שזה לא כך שהסיעה לא יכולה להיות פתוחה שהאנשים שאין להם כל קשר מפלגתי חוץ מוועידה אחת פעם בארבע שנים יתנהגו באופן קולקטיבי כי הרי כל המרוץ המרתק הזה בין אובמה לבין קלינטון נסוב סביב הסוגיה מי תמך במלחמה בעיראק ומי התנגד אז מסתבר ששני סנטורים ליברליים מאותו מפלגה התנהגו באופן שונה מאוד בהצבעה הזאת ובוזה הם בעצם הלכו לבחירות כך שהסוגיה הזאת של תפקיד המשמעת המפלגתית תפקיד הניסיון המשובח והרצוי של פוליטיקאים לעומת הרצון שמשמעת מהצעד של תחלופה,

ח"כ אופיר פינס פז : הערת אגב קצרה זה הדבר העיקרי שהפריע גם לנתניהו וגם לברק בהצעת החוק שיש להם חוסר שליטה על אנשים.

פרופ' אשר אריאן : וזה גם צריך להפריע לנו, אז אני מעדיף להתייחס לדיון הזה כדיון ראשוני במסגרת רחבה יותר ובמסגרת הרחבה יותר הייתי מציע נשקול את החשיבות של השלטון המקומי גם בשיקול המפלגתי והפוליטי בבחירת המועמדים כי במיוחד אם אתה מדבר על חלוקה לאזורים הגיוני שהבסיס של האזור יבטא גם את השלטון המקומי אז כך שיציבות המערכת פה היא קפיצית ואינני חושב שיציבות המערכת תושג באופן אוטומטי בשיטה הזאת ועכשיו אני בדקה רוצה לעבור להצעת החוק עצמה ואני רוצה להתנגד התנגדות נחרצת לתפקיד המרכזי של ועדת הבחירות המרכזית לי נדמה שאם אתה נותן לרגולאטור את הפרשנות אני יכול להבין אבל נדמה לי שצריכים להגיד שזה דבר בלתי רצוי.

ח"כ אופיר פינס פז : התפרשתי על זה.

פרופ' אשר אריאן : אז למה זה בפנים אם התפרשתי? התפרשת על עמדתו.

ח"כ אופיר פינס פז : באקדמיה אפשר להתפשר.

פרופ' אשר אריאן : אני גם רוצה להצביע על בעיה נוספת בעיני וזה על השימוש בפתק אחד בלבד נדמה לי שזה לפחות דבר שרצוי לדון עליו כי נדמה לי שעם כל האסוציאציות השליליות שלנו עם ריבוי פתקים שני פתקים יש בזה משהו מאוד מושך ומועיל אם אנחנו חולמים לפתור את הבעיה של שליטת המפלגה והקשר עם הנציג נדמה לי שהאלמנט הזה של שני פתקים הוא יכול להיות אלמנט פורה וטוב במיוחד, אני אינני מבין מדוע ההצעה אומרת שמועמד יכול להתמודד מטעם מפלגתו הן ברשימה הארצית והן באזור.

ח"כ אופיר פינס פז : זה בגלל שאין לך ניסיון פוליטי.

פרופ' אשר אריאן : אבל אני לא מבין את ההיגיון, בקיצור אני רוצה איך הפוליטיקאים אומרים?

באופן עקרוני לתמוך בהצעה תודה.

מנחה- דר' אריק כרמון : אני מתכוון לפנות לעוד שניים ואחר כך לפתוח את הדיון לפרופ' חזן ולפרופ'

בן ששון מנחם כשאני אפנה אליך אני הייתי רוצה בין יתר הדברים אני חושב שאתה מייצג

מפלגה שיש לה שתי עקרונות היא גם מפלגה חדשה וגם מייצגת מרכז פוליטי, מה שאני רוצה

לבקש ממך פרופ' חזן בנוסף לדברים שאתה רוצה לומר עוד לא שמענו כאן אף אחד לא הציג

בראשי פרקים מה זה "MULTY.../" זאת אומרת אזורים רב נציגים בבקשה, פשוט להבהיר

למאזינים על מה מדובר.

פרופ' ראובן חזן : בהמשך למה שהרב רביץ ואשר עשו ואני מסכים כמעט לכל מה שהם אמרו חוץ

מהמשפט האחרון של אשר ואני אתחיל בזה, אני רוצה להתנגד נחרצות להצעה הזו אני חושב

שהיא בעייתית מאוד למרות האנשים הטובים שמובילים אותה ההצעה הקודמת שלך היתה

הרבה יותר טובה.

ח"כ אופיר פינס פז : זה היה טיוטה.

פרופ' ראובן חזן : הטיוטה הקודמת היתה הרבה יותר טובה, אני רוצה גם לתקן כמה דברים אם

תרשה לי השיטה הזו לא דומה לשיטה הגרמנית היא גם לא זהה כמובן כפי שאמרת אבל היא

גם לא דומה השיטה הגרמנית שונה במהותה זה כמו לקחת שתי שיטות מעורבות כביכול

ולהגיד שהם זהות כי הם תחת הקטגוריה של מעורבות ולקחת שתי שיטות רוביות אחת

השיטה האמריקאית הידועה והשנייה השיטה הצרפתית עם הרוב המוחלט ולהגיד ששתיהן

זהות, דינאמיקה מוחלטת שונה לחלוטין פוליטיקאים אחרים מספר מפלגות וגדלים זה שונה

לחלוטין בגרמניה השיטה ובוא ניישר קו פעם אחת כי אם אנחנו מדברים על השיטה הגרמנית

אני מסיר את ההתנגדות בגרמניה השיטה היא יחסית לחלוטין נקודה גמרנו אתה לא תשנה

כהוא זה את התוצאות שיש לנו כאן כי אומנם בגרמניה הם בוחרים לא בשני פתקים זה

באותו פתק אלא בשני קולות אבל קול אחד בלבד קובע את התוצאות חד משמעית כל 660

חברי הפרלמנט "הבונדסטג" נבחרים על ידי הפתק היחסי נקודה מי יושב מטעם המפלגות

זה התוצאה של הבחירות האזוריות שהם מחצית ממספר חברי "הבונדסטג" אבל מה שאתה

עושה כאן זה אתה הופך את זה לגמרי שרק הפתק בתוך המחוז הוא קובע וכל הסימולציות

שנריץ האם ש"ס נכנסת או לא נכנסת ויש פה סימולציות שב-2003 היא לא נכנסת אבל ב-2006 היא כן נכנסת כולם לא שווים כי ברגע שאתה אומר לבוחר שיש לו פתק במחוז והפתק הזה נספר לו גם במחוז וגם ברמה הארצית ואם באף מחוז המפלגה שלו לא מנצחת אז הפתק שלו לא נספר והוא לא יכול לסמוך על אף מחוז אחר כי אם המפלגה שלו לא מקבלת לפחות מחוז אחד אז היא לא נספרת זה מה שמופיע והוא לא יכול לסמוך על אף מחוז אחר שיכניס את המפלגה שלו אז הוא מצביע טקטית בצורה הכי קשה שיש במחוז, מה שאתה עושה כאן זה אתה מבטל לחלוטין את כל המפלגות הקטנות לא בהכרח הסקטוריאליות כי דיברנו על זה שאם יש להם ריכוז גיאוגרפי אפשר לבנות אזורים או יכול להיות שיש אזורים שהם ינצחו בכל מקרה אתה מבטל מפלגות כמו מפד"ל כמו מרץ וכן הלאה שאולי זו לא כוונת המשורר אני לא יודע, בגרמניה גם אמרת שיש פיצוי ברמה הארצית בגרמניה אין פיצוי כי בגרמניה השיטה היא יחסית מוחלטת אין צורך לעשות פיצוי אם השיטה היא יחסית מוחלטת המחסום היחיד זה המחסום של החמישה אחוז וגם פה אני רוצה לתקן אתה לא חייב לעבור את החמישה אחוז אתה גם לא חייב לנצח בשלושה אזורים ברגע שאתה מנצח בשלושה אזורים אתה מקבל את הגודל היחסי שלך אבל מפלגה קיקיונית שתיקח מחוז אחד המחוז הזה שלה "בבונדסטג", אז חלק מהחומר על השיטה הגרמנית פשוט לא מובן כאן כראוי אתה אמרת שבאזורים בהצעה של מגידו שאזורים שגודלם בין שניים לחמישה אין בחירה אישית וגם לזה אני מתנגד יכול מאוד להיות שבאזורים של שמונה, עשר, תריסר אין בחירה אישית כי אז נכנסות הרשימות יותר ופה אתה צודק אבל באזורים של שניים עד חמישה ובהתאם לחלוקה המפלגתית שלנו בארץ כמעט אין אף מפלגה שתזכה ליותר ממושב אחד או שניים במחוז אין פשוט אין לנו מפלגות גדולות ולכן אין סיכוי לזה אפילו במחוז של חמישה אתה לא תראה מפלגה שתזכה ליותר משניים ולכן זה עדיין מאוד אישי ככול שאתה מגדיל את האזור נכון אתה מקבל יותר יחסיות ואז המפלגה יכולה להתחזק ואז אנחנו מתחילים לדבר הלאה אם אנחנו רוצים רשימות מפלגתיות כמה אנחנו רוצים לחזק את המפלגות או לא אבל המעבר לאזורים רב נציגים די קטן לא מבטל את הצד הזה או את הצד הזה. דיברת על יצירת אזורים למיעוטים ופה אשר צודק לחלוטין לא רק שזה לא יכול להיעשות על ידי גוף פוליטי שראינו בזמן האחרון, זה גוף פוליטי שמקבל החלטות לא נכונות כי הוא יודע שבג"ץ

יציל אותו מהחלטות הלא נכונות ראינו מה יוצא מהוועדה הזו אתה פותח את הפתח ל-"גירי

מנדרינג" ברמה הכי קשה שיש.

מנחה- דר' אריק כרמון: תסביר מה זה.

פרופ' ראובן חזן: בוא נגיד את זה בצורה אחרת כשאנחנו מדברים לדוגמה על משאל עם אם תיתן לי

לנסח את השאלה אני אגיד לך מה התשובה ברגע שאתה מדבר על בחירות אזוריות אם תיתן

לי לקבוע את האזורים אני אגיד לך מה תוצאות הבחירות חד וחלק ויש מחקרים שמי שנמצא

בשלטון בבריטניה פעם ב-20 שנה כשהם עושים מפקד ומחלקים את האזורים מחדש זוכה

למשהו בסביבות שניים עד שלושה אחוז מושבים זה נורא פוליטי וזה עוד בבריטניה בארה"ב

אתה מכיר את הדוגמאות של אזורים שנראים כמו הגדה בעזה מנותקים לחלוטין.

ח"כ אופיר פינס פז: גם בשיטות האחרות כבר מגיע לתופעות של השפעה.

פרופ' ראובן חזן: ולכן אתה צריך לנטרל את ההשפעה הפוליטית ואתה כן יכול לפי הנפות של משרד

הפנים שזו הצעת מגידו או כמו שאתה רואה בארה"ב לא הבחירות לקונגרס איפה שיש לך

את ה-"גירי מנדרינג" אלא את הבחירות לסנאט שקבעו את גבולות המדינה וגמרו עם זה

ברגע שאתה קובע גבול ואם מחר חצי מיליון תושבים יעברו מתל אביב לנגב אז כמו שעושים

בחלוקה הגדולה של הקונגרס מעבירים מושבים מתל אביב לנגב אבל לא נוגעים בגבול האזור

קובעים את זה פעם אחת וזה מפסיק להיות פוליטי. עכשיו מעבר לכך לא רק שאנחנו עוברים

מעבר קיצוני ממדינה חד אזורית לתחום שבו האנשים זה כל משחק כי גם באזורים רב

נציגים קטנים אנשים זה כל המשחק אבל קל וחומר בחד נציגים יש כאן פגיעה אנושה

ביחסיות ופה סליחה אבל כל הסימולציות לא שוות ואנחנו ראינו את זה בבחירה הישירה כאן

שכל הסימולציות עד לממש חודשיים שלושה לפני הבחירות כשהבוחר הישראלי הפנים

שהוא יכול לפצל את הצבעה אף אחד לא חוץ חוץ מכמה אקדמאים מטורפים שכתבו על

זה, ברגע שתהיה לך הצבעה בפתק אחד במחוזות חד נציגים לא רק שהמכניזם של מחוז חד

נציגי יבטל את רוב המפלגות כאן ברגע שאתה עושה את זה גם כפול אבל יש הבדל ביו לעשות

מחוזות חד נציגים כמו בגרמניה ולהגיד זה אישי בלבד יש הבדל בין לעשות את זה כמו

שעושים במדינות אחרות רוסיה עד לאחרונה יפן שאתה מחלק ואומר חלק ייבחרו באזורים

חלק ייבחרו ברשימה ארצית זה השיטה המקבילה הפרללית אבל אין אח ורע זה קרה פעם

אחת בגרמניה ב-49 וביטלו את זה ועברו לשתי הקולות, אין אח ורע לזה שאתה בוחר במחוז

וזה נספר גם במחוז וגם ברמה הארצית זו שיטה שהיא אתה ביקשת שאני אדבר על אזורים רב נציגים היא הקיצונית ביותר בהבדל בלהג האקדמי בין ה-MMM ל-MMP שהאות האחרונה היא החשובה או שזה "MAJORITARIAN" או שזה "PROPORTIONAL" עכשיו גרמניה היא פרופורציונאלית לחלוטין ברגע שאתה מחלק 60 אזורים חד נציגים שבחורים 60 גמרנו ובנפרד רשימות מפלגתיות עוד 60 אתה מערב גם את היחסי ופגעת ביחסי אבל ברגע שיש לך רק פתק אחד הלכת לקיצוניות השנייה אתה עובר מאחת מהמדינות הכי יחסיות הכי מפלגתיות למדינה שתהיה מאוד אישית אם לא כולה אישית עם כל התחלואות של מה האנשים עם ה-"גירי מנדרינג" שייתן שם עוד יותר גרוע לפוליטיקה ולשחיתות ולמניפולציות ואתה מבטל כמעט את כל המפלגות הקטנות יישארו לך שלושה ארבעה אולי מפלגה ערבית או מפלגה חרדית בקטן והתוצאה תהיה של אנשים מאוד אוטונומיים בתוך מפלגות יותר גדולות כמו שיש לך בארה"ב, אני לא רואה מה אתה משיג כאן שאתה לא השגת בהצעה של האזורים הרב נציגים.

ח"כ אופיר פינס פז : בחירה אישית.

פרופ' ראובן חזן : בחירה אישית יש לך באזורים הרב נציגים בבחירה כאן באזורים החד נציגים אתה פוגע גם במפלגות גם ביחסיות גם בייצוגיות ברמה אנושה ובנוסף לזאת באזורים הרב נציגים עם שניים שלושה פה נכנס הפך של איפה המפלגה שולטת ופה אולי ההבדל שהרב רביץ דיבר עליו, יש לך את ארה"ב עם אזורים חד נציגים יש לך את בריטניה עם אזורים חד נציגים יש לך את קנדה עם אזורים חד נציגים יש לך את הודו עם אזורים חד נציגים, התנהגות שונה לחלוטין של המפלגות או של המחוקקים בכל ארבעת המדינות והשאלה היא אם השיטה אותה שיטה למה אז צריך להיכנס אולי לתוך המפלגות גם פה אין לנו את הפיתרון האולטימטיבי אבל מה שקורה בתוך המפלגות נורא חשוב בארה"ב אשר אמר פריימריס ברגע שיש לך פריימריס ניתקת את המפלגה מיכולת ההשפעה כי כמה שאובמה והילרי היה מרתק לפני חודש וחצי המפלגה היתה צריכה לכנס אותם באיזה שהוא חור ולהגיד להם גמרנו, אין לה את הכוח לעשות את זה ובריטניה יש לה כוח מוחלט לא רק שצריך לקבל אישור של ה-"CENTRAL OFFICE" לרוץ במחוז אלא אם אתה עשית בעיות בפרלמנט האחרון ראש המפלגה עיכול להטיל וטו על זה שאתה תרוץ במחוז ולכן המפלגות בבריטניה הרבה יותר ממושמות אזורים חד נציגים 99.9 אחוז מההצבעות בבית המחוקקים הבריטי זה לפי הקו

המפלגתי כמעט ואין חריגה גם לא בבית הלורדים איפה שאין הצבעה זאת אומרת לא בוחרים אותם ואין מפלגות הם מצביעים לפי המינוי מלפני 20 שנה ולכן אם אתה רוצה ללכת למקום שאתה מחזק את המפלגה ואתה רוצה לא לפגוע בזה על ידי שחיזקת את המועמד אולי צריך להסתכל בתוך המפלגות על פריימריס ודברים כאלו, אם יהיו לך פריימריס במחוז בשביל לקבוע את המועמד ואחר כך בחירות במחוזות חד נציגים לא רק שהרגת את המפלגות הקטנות והבינוניות פה בארץ הרגת את המפלגות.

מנחה- דר' אריק כרמון: פרופ' בן ששון אני רוצה לחזור ולחדד את מה שנשאל קודם, מתוך הנחה פוזיטיבית שיש חשיבות גדולה מאוד לקינונה של מפלגת מרכז לוכסן להשקעה בבניין המפלגה באיזה מידה בניין המפלגה ושמירה על המפלגה הוא שיקול כשמדובר בהכנסת איזור לשיטת הבחירות ואיך אתה רואה את זה, בבקשה.

פרופ' מנחם בן ששון: השיקול הוא שיקול שמשחק משני הכיוונים גם ברמה האידיאולוגית וגם ברמה הפרקטית, מפלגת מרכז אמורה לשאול את עצמה מה הדבר שעשוי לשרת את החברה האזרחית ככלל כיצד אפשר להביא למניעת סחף של הדמוקרטיה שאופיר היטיב לתאר אותו בראשית הדברים ואם נצטמצם רק לשאלה המאוד קטנה ששואל את עצמו כל פרלמנטר האם אנחנו מסוגלים להביא אזרחים שלא התבטאו בבחירות להתבטא והחרדה והחשש שאנחנו ניקח אנשים לקלפי ולא ניתן להם אפשרות ביטוי הרי אנחנו נמצאים ביותר ממחצית הדרך לכיוון המהלך הזה כי אזרחים אינם מגיעים במצב הנוכחי לקלפי או משקיעים את כוחם לכתחילה באיזה הרפתקה שברור להם שלא תתורגם לאחר מכן לכוח פוליטי משום שקצה נפשם בפוליטיקה לכן תפקידה של מפלגת מרכז הוא להביא עד כמה שאפשר אנשים לתוך המהלך האזרחי מתוך הנחה שבסופו של יום המהלך הזה גם ישרת אותה הוא ישרת אותה בגלל הגדרת המכנה המשותף לאו דווקא הנמוך ביותר אבל המשותף לאנשים שמעוניינים בביסוסה הן של חברה אזרחית והן של דמוקרטיה. אני מניח שזאת הסיבה שגרמה לקדימה לא לכתוב הרבה מצעים אבל להתמודד במצע שלה עם שתי סוגיות שאינן צבאיות ואינן כלליות סתם ואינן כלכליות המהלך החוקי והמהלך של שינוי שיטת ממשל, במקום שאני אחזור לנקודות שאתם העליתם אותם לכאן ולכאן אני רוצה לדבר על ההיתכנות של המהלך שחבר הכנת פינס יזם אותו, על הבעייתיות של הצעת החוק דיברתם ודי לי אם אומר בכיוון ששמעתם אותו גם מהמציע, הרי מה תכליתה של הצעת חוק בקריאה טרומית? להביא רעיון

בפני הכנסת לעורר את הלבבות ולהגיד לאנשים יש על מה לדבר את התרגום של הרעיון הזה לאחר מכן אתם לוקח לוועדה מנקה אותו מחדד אותו מוריד ממנו את האלמנטים המפריעים והופך אותו להצעת חוק לקריאה ראשונה, ניסינו ללכת בשני מסלולים המסלול האחד המאוחר הוא המסלול שאופיר הוליך אותו אני מתכוון להצעת החוק עם 60 אזורים ובערך שנה שנה ומשהו קודם לכן הסגרנו במסגרת תפיסה כוללת של שינויים בשיטת ממשל נדמה היה שהיא מאוד מאוזנת נדמה היה שהיא מאוד פשוטה נדמה היה שהיא לא גורמת לטראומות זאת היתה המחשבה עד כדי כך שש"ס החרדה תרתי משמע הסכימה למרב המהלכים שהיו כרוכים באותו המהלך ומה היו בו באותו השג? מצד אחד חיזוקה של הכנסת בצורת החוק הנורבגי ואמרו האנשים בדיוק את מה ששמעתם קודם מאופיר לאן ילכו חברי הכנסת הבודדים הם יעשו מה שהם רוצים אנחנו נאבד שליטה עליהם נתנו בתמורה כמה אלמנטים של חיזוק לממשלה הן בהרכבת הממשלה הן לאחר מכן בשחרור השרים לעבודותיהם הן בחלוקת סמכויות אחרות מבחינת הביצוע אפילו לסגני שרים, שמירה על מספרים סבירים בגודל הממשלה אלה היו מהלכים שהיו פחות או יותר מאוזנים, לא חיכינו אז להמלצות של ועדות כאלה או אחרות לקחנו חומרים שיצאו פה במכון בין השאר המאמר הזה של אשר שמופיע היום בתיקים והשאירו לעבד אותם לתוך הצעת חוק שאמרתי שהוגשה באזור אוקטובר נדמה לי ב-2006 והתחלנו במהלכים לדיון ראובן היה שעות אתה היית שעות בדיונים הללו חשבנו שאנחנו הולכים למהלך מוסכם שתוך פחות משנה יבשיל, הסתבר כשהגענו לסוף הדרך גמרנו כמעט את כל העבודה פתאום מפלגה אחת שהסכימה אני אומר במפורש ש"ס שהסכימה ללכת אל המהלך עשתה מחדש את החשבונות ליד השולחן עם המתמטיקה של החיים והסתבר שהיא הולכת להפסיד כאן לאלה וכאן לאלה וכאן מאיימים עליה בתרכובת שהיא לא כל כך רוצה אותה אולי שהיא תהיה מפלגה גדולה מאוד אבל מעורבת עם כל מיני אלמנטים והתוצאה היא שנשארנו עם טיוטות ולכן המהלך של חבר הכנסת פינס אני בהחלט אומר שהוא מהלך שיש בו יוזמה ברוכה הוא מבקש מן הכנסת לחשוב עוד הפעם על הבעיה המעיקה מספר אחת הבעיה נקראת בעיית הדמוקרטיה לא כל התחלואים יפתרו אבל חוסר המעורבות הציבורית גורמת לכך שגם מי שמצביע לא בא לידי ביטוי אבל מטרידה עוד יותר הבעיה של אלה שלא מצביעים ורוצים איש חזק. אתה זוכר את המלחמה שלכם אחרי מלחמת לבנון ושלטי החוצות שיצאתם איתם? בגלל המשטר הנשיאותי

וכאן אין מחלוקת אני מקווה מסביב לשולחן לגבי השאלה הזאת, תבינו שלשאלה ששאל אותה קודם אריק האם זה עניינה של מפלגת מרכז? כן והיו דיונים במפלגה כשבאתי עם הרפורמה זה יועיל לקדימה או לא יועיל לקדימה באותה תקופה אמרו אתם יודעים זה לא משנה בואו נלך על המהלך משום שהוא נכון מבחינה ציבורית אני אומר שוב הראשונים ששאלו האם זה כדאי לנו או לא היו ש"ס ביום שבאנו להצביע על המהלך הזה ושם זה תקוע, אז מה החשיבות של המהלך על מה אנחנו מבזבזים את הזמן הוא יעלה ביום רביעי ואמרת לך כבר שהוא ייפול אני מבטיח לו שוועדת חוקה תיקח את ההצעה שנפלה ותדון בה כיוזמת הצעה לוועדה מחדש אני אמרתי ביום שהגשנו שביום שידובר בה אני מבטיח שאני אקח אותה לדיון עם כל החולאים אתה תחזור עוד פעם לוועדה ותצביע על הבעיות ואתה תגיע ותגיד את הרעיונות שלך ואנחנו נלטש אותה לקראת משהו שהיא לא בכנסת הזו בכנסת אחרת יהיה ראוי יותר אנחנו אז אמרנו שלא 60 ייכנסו לאיזור אלא 30 או 40 רק כדי להתאים את הטעם הזה להראות שהעולם לא מתהפך להראות שהמערכות לא נופלות ולהתוות את המשך הדרך הרבה יותר קרוב באמת לשיטה יחסית מלאה כמו הגרמנית מצד אחד אבל בכל זאת עם מחויבות של נבחר כלפי בוחריו עם אלמנט סיכון מאוד מאוד קטן אם רק 30 או 40 נבחרים במהלך שכזה ברמת השיחה הבודדת כשאתה מדבר עם חברי הכנסת רוב רובם מוכן ללכת למהלך אישית מבינים את המשמעות, זה היה לפחות נכון לפני שנתיים מי שחשש באופן כללי החלוקה לא היתה במפלגות גדולות או קטנות אלא ותיקים או צעירים אני לא בדקתי פעם נוספת היום מה ההיא עמדתם של חברי כנסת בודדים אני בטוח בזה אין לי שום ספק וזה היתרון של הדיון כאן ששחץ ציבורי יש משמעות אדירה על עיצוב דעתם של חברי הכנסת ומידת נכונותם ללכת למהלך שכזה השאלה היא האם בסדר העדיפויות של ארגון משטר מחדש זה עומד במקום ראשון זה בוודאי נמצא באחד משניים שלושה מקומות ראשונים אם זה עומד באחד משניים שלושה מקומות ראשונים גם לפי דעתכם כמכון גם לפי דעת היושבים כאן כחברים או עיתונאים או אנשים שמעורבים בזה גם לפי דעתם של הצופים אז צריך להגיד את הדבר במפורש עדיין לא לדקדק את הנושא הזה לפרטי פרטים 60 או 30 או 40 אבל כן ללכת אל הבשורה וזה הכוח של הקריאה הטרומית.

מנחה - דר' אריק כרמון : תודה, אני רוצה להעיר.

פרופ' ראובן חזן : אין לי בעיה עם 30, 40, 60 יש לי בעיה עם הפתק.

פרופ' מנחם בן ששון : ולי יש בעיה עם שני פתקים.

מנחה- דר' אריק כרמון : אני מבקש להעיר כמה הערות אם יש לעוד מישהו הערה או שתיים ואז אני אבקש מאופיר להתייחס ואולי נצליח גם לשוב ולהגיב לאופיר, קודם כל אני רוצה לומר שני דברים עקרוניים אופיר אני המכון הישראלי לדמוקרטיה מברך על המהלך הזה אני מברך ומוכן להתגייס למנף את זה גבוה בשיח הציבורי אני לא מדבר על ההצעה הספציפית אני מדבר על הרעיון של הכנסת יסוד האיזור לשיטת הבחירות שלנו אני אומר לך את זה ברמה העקרונית אתה שומע סביב השולחן הסתייגויות כאלה ואחרות בסך הכל אני מקבל את ההנחה שמאותו רגע שזה יתחיל להיכנס אל קו הייצור אנחנו נשביח אותו זה דבר אחד.

הערה : אתה צריך לחזור על בן גוריון.

מנחה- דר' אריק כרמון : בן גוריון לא התכוון למה שאנחנו מציעים ממש לא בן גוריון התכוון למה שקוראים יש באנגליה ובין יתר הדברים שהוא לא לגמרי הבין זה גם את העניין הזה אבל זה שיחה על בן גוריון, הדבר השני שאמרת שהוא חשוב מאוד וחשוב להדגיש אותו מנחם אנחנו לא משנים את שיטת המשטר שיטת המשטר היא דמוקרטיה פרלמנטארית ומה שעומד לנגד עינינו זה להשביח אותה, עכשיו כמה הערות אני מציע לכולנו ללכת טקט אחד אחורה ולהגדיר מטרות ולבחון האם מול הגדרת המטרות מה שמוצע כאן אז זו היא הצעה שלך הצעה של אזורים רב נציגים מה עונה על המטרות ואני רוצה להציע את המטרות כפי שאני רואה אותם לגבי המציאות הישראלית, המטרה הראשונה בעיני היא המפלגה לחזק את המפלגות במדינת ישראל מה שקורה מה שקרה בעקבות הבחירה הישירה של ראש הממשלה זה עוד תהליכים שלא קשורים בהכרח בתהליכים הפוליטיים כמו השקיפות העצומה שהפוליטיקה נחשפת אליה בגלל השינויים הטכנולוגיים ומה שקורה עם התקשורת באיזה שהוא מקום יש שחיקה בתהליך ההדרגטיבי של דמוקרטיה ייצוגית או דמוקרטיה תיווכית האיום הכי גדול על הדמוקרטיה הפרלמנטארית בעיני זה הדמוקרטיה הישירה כך אני תופס את זה וכל מה שנעשה לבלום את הדמוקרטיה הישירה בעיני זה דבר מבורך, אני בהחלט נגד משאלי עם אני אומר לך כל דבר שיש לו את האלמנט של דמוקרטיה ישירה מסכן בעיני בישראל את הדמוקרטיה ולכן למפלגה יש חשיבות עצומה א', ב' יש חשיבות עצומה לדבר נוסף אני לא רואה בעין למבנה החברה הישראלית שאנחנו נגיע לא בעתיד הקרוב וגם לא בעתיד הרחוק למציאות שבה מפלגה אחת זוכה לרוב של 61 ומייתרת את הקואליציה, עם

הפרדוקס הגדול של מפלגה אחת עם אוטונומיה של חברי כנסת אני מדבר על משמעת קואליציונית אני חושב שעם סדר היום הלאומי שלנו יש חשיבות עליונה לשמור על השיח לגבי הנושאים הלאומיים בין אם מדובר בנושאי מדיניות חוץ ופנים או ביטחון בין אם מדובר בנושאים כלכליים וחברתיים שהוויכוח הוא לגיטימי יש גישות שונות ואני חושב שלתהליך הקואליציוני יש חשיבות עצומה ולכל דבר יש מחירים אתה אומר אשר זה נכון אין דבר מושלם. אני חושב שברגע שהולכים אל הכנסת האיזור צריך להיזהר מאוד מה-"ג'רי מנדרינג" אני חושב שזה תהיה רעה חולה שתלכך את הפוליטיקה עוד יותר ממה שהיא מלוכלכת היום והמטרה שלנו היא לנקות את הפוליטיקה כלומר כל דבר שיקרב אותנו לסיכוי הזה צריך להתרחק ממנו ולדבר אחרון שלא נאמר כאן, אנחנו מאז הכנסת הפריימריס והשיטה הבחירה הישירה יצרנו מציאות שבה הכסף התקרב לפוליטיקה בהכרח אנחנו מדברים היום על שחיתות לדעתי אנחנו חיים היום באווירה של היסטוריה אנשים מדברים על שחיתות מבלי שהם יודעים על מה הם מדברים בכלל אבל בוא נניח את זה לא הדיון, אבל באיזה שהוא מקום אנחנו במו ידינו יצרנו מציאות שבה הכסף מתקרב לפוליטיקה אחת המטרות היא להרחיק את הכסף מהפוליטיקה, אני לא חושב שאפשר יהיה להימנע לחלוטין מהנושא הזה, זאת אומרת אם המטרות האלה אני הייתי מציע ללכת,

ח"כ הרב אברהם הורוביץ : אני לא,

מנחה- דר' אריק כרמון : אני אגיד לך רב אברהם קודם כל הצבתי מטרות אם השיטה האזורית לא עונה עליהם אני מוכן לשקול אותה עכשיו אני אומר לך אני חושב שהכנסת האיזור לשיטת הבחירות מחזקת את המפלגות מפני שמפלגות בעידן מודרני ובחברה בכל מדינות ה-OCD בנויות על אזורים לא על מרכז אחד הכנסת האיזור ממלא תפנה תשומת לב אל סניפים אל אזורים אל מחוזות וכך הלאה, אלה הם באמת בראשי פרקים אני חושב מכל הדברים האלה ואני לא רוצה לגזול יותר מידי זמן שהשיטה של אזורים רב נציגים יש לה את האלמנט האישי לא באופן גורף כמו שאתה מציע אני בהחלט מודה בזה, מצד שני השיטה הזאת היא שומרת על המעמד של המפלגה על הנושאים העלומים וכך הלאה. אוקי עוד הערה? כן מלי ואמיר וניר ואחר כך אופיר אוקי עמיר, עמיר אתה.

עמיר אברמוביץ : אני לא יודע אם אני בעד או נגד בחירות אזוריות לי בעיקר יש כרגע סימני שאלה אני הקשבתי לאופיר שניסה להסביר את הסיבות למה ללכת לבחירות אזוריות והוא הזכיר

ארבעה נושאים עיקריים הראשון שבהם זה על ה-ACCOUNTABILITY של הנבחר שהציבור בוחר במחוז, הדבר השני זה הגדלת המפלגות הגדולות והקטנת המפלגות הקטנות, הדבר השלישי זה אנשים טובים לפוליטיקה והדבר הרביעי זה צמצום "פלוט" הפוליטיקאים במנהיגי המפלגות זה פחות או יותר הדברים שאמרת אם אני שמעתי נכון ואני רוצה לשים סימני שאלה אולי תחת כל נושא כזה אני מניח שהשיטה הזאת תחזק את המפלגות הגדולה על זה אני לא רוצה להתעכב הרב רביץ דיבר על זה, בכל מה שקשור לאנשים טובים לפוליטיקה אני שואל למה דווקא בשיטה הזאת יבואו אנשים טובים לפוליטיקה למה לא להיפך? האם לאדם הטוב שאתה קורא לו אנשים טובים האם לאותם אנשים טובים יהיה יותר קל להשתבץ נניח במקום ה-12 במפלגה גדולה או שהוא יגיד אני עכשיו צריך ללכת לעשות מאבק במחוז מסוים? אני לא בטוח שהוא יחליט ללכת לעשות מאבק במחוז מסוים כדי להיבחר לכנסת אני לא חושב שזה העניין להיפך, האם האנשים הטובים ביותר הולכים להיות ראשי ערים? לא, למרות שגם שם אתה נבחר לכאורה על ידי מחוז על ידי עיר אני לא רואה את האנשים הטובים ברשויות המקומיות אני לא אומר שאין טובים בתור שר פנים אתה מכיר את האנשים שמכהנים בראשי רשויות, אז אני לא בטוח שאין בכנסת אנשים כאלה אולי הלוואי שיהיו גם בכנסת אנשים מעולים אני לא בטוח שזאת הדרך הטובה, אתה דיברת על הרצון להכניס אנשים טובים לפוליטיקה אני לא בטוח שהשיטה האזורית דווקא מעודדת אותה זה דבר ראשון, הדבר השני אני מאוד חושש שהבחירות האזוריות בעצם יובילו ל-60 או ל-40 או ל-30 אנשים בודדים מבלי שיש להם איזה שהיא מחויבות למפלגה או למנהיג המפלגה יש להם מחויבות למחוז, בבחירה הישירה ראש הממשלה אמר למפלגות לא חשוב איזה ראש ממשלה נבחר בבחירה הישירה אני נבחרתי בקולות הבוחרים אני מצפצף על המפלגה הוא אמר את זה אמר את זה, אותם אנשים למשל הנציג מאשדוד שנבחר מטעם לא יודע מה מטעם העבודה הליכוד מקים ממשלה שהוא אומר לו אני אתן לך בית חולים באשדוד עכשיו מאותו רגע הוא מצביע עם הליכוד זה לא חשוב בעניינים מדיניים כלכליים חברתיים לא אז מה זה זאת הפוליטיקה שאנחנו רוצים לקבל עם 60 לוויינים עם פרשים בודדים? עכשיו עד כמה הגיוס או הדילים עם האנשים הבודדים האלה מחזק או מחליש את ה-ACCOUNTABILITY? אני חושב שהוא פועל בכיוון הפוך לא באותו כיוון שאתה מחפש להיפך.

ח"כ אופיר פינס פז : איך להיפך?

עמיר אברמוביץ : להיפך כי אם הנציג מאשדוד שנבחר מטעם מפלגת העבודה תומך בקואליציה של הליכוד בגלל שנתנו לו בית חולים באשדוד זה לא תורם ל-ACCOUNTABILITY של אותו בן אדם הוא התחייב על א' הוא מתנהג בצורה אחרת לגמרי אין לך שום שקיפות בנוגע לשיקולים שלו בהצבעות מדיניות ובנושא דת ומדינה ובנושאים כאלה או אחרים קנו אותו בבית חולים באשדוד או במשהו אחר אנחנו מכירים את האנשים אתה רוצה שאני אתן לך שמות אני אתן לך שמות. דבר נוסף לפי דעתי בחירות אזוריות חשובות יותר להשפעה של בעלי הון שלא לומר לכוחות מושחתים תסתכלו מה קורה בקרב ראשי הרשויות וגם פה אני יכול להצביע על אנשים.

ח"כ אופיר פינס פז : מה זה קשור?

עמיר אברמוביץ : אז אני אגיד לך מה זה קשור, אם יש קבלן דומיננטי באזור מסוים נניח צפת סתם דוגמה אז האם לאותו קבלן מקומי תהיה השפעה גדולה יותר או קטנה יותר על הבחירה.

ח"כ אופיר פינס פז : עמיר, ... משום שראש עיר יש לו...מראש ממשלה... זו השיטה.

עמיר אברמוביץ : לא אבל זה לא מדויק, למה? כי אותו ראש עיר שחייב לאותו קבלן שממן לו את זה הרבה יותר קל לו לעשות את מה שהוא עושה אני חושב שההשפעה של בעלי הון בבחירות אזוריות היא יותר גדולה מאשר בבחירות זה. לגבי אחוזי ההצבעה אני לא בטוח שבאזור מסוים שמיעוט שיועד שהוא מיעוט יודע שלא משנה מה הוא יעשה הוא הולך להפסיד את הבחירות הקול שלו לא רלוונטי אם יש מיעוט של 20 אחוז במחוז מסוים נניח ערבים אז בשביל מה הוא הולך לבחירות הרי 80 אחוז יבחרו את אותו בן אדם,

ח"כ אופיר פינס פז : יהיה לו תוספת,

עמיר אברמוביץ : אין לו תוספת לפי הצבעה שלך אין לו תוספת, לפי ההצבעה שלך הוא מצביע פעם אחת.

ח"כ אופיר פינס פז : אבל הוא נבחר לארצי,

עמיר אברמוביץ : בשיטה הזאת אתה לא מעודד השתתפות בפוליטיקה אני חושש שאת ההיפך, זהו בגדול יש עוד הרבה אבל אין טעם.

מלי פולישוק בלוח : בגדול אני מאוד בעד הרעיון של בחירות אזוריות כי כמו שאתה אמרת צריך להגדיר את המטרות וגם נאמר שלא השיטה פותרת את כל הבעיות וכדאי ליזכור את זה כל

הזמן גם כשמתחילים לפרוט את זה לפרקים לא השיטה תפתור את כל הבעיות ולכן אם המטרה שלי כרגע לשיטתך העיקרית והראשונה זה לשקם המילה שיקום נאמרה כאן מקודם, לשקם את מערכת היחסים הפוליטית בית הנבחר לבוחר אני חושבת שהשיטה האזורית האישית היא הדרך בשביל השיקום, למה השיקום למה בדרך הזאת? משום שזו הדרך היחידה שיכול להיות קשר אישי בין הנבחר לבוחר הוא בכלל יודע את מי הוא שלח לכנסת, בשיטה המפלגתית הוא בחר מפלגה הוא בדרך כלל אפילו לא מכיר מי האנשים שברשימה אולי הוא מכיר את הראשון אני לא מדברת על אצלכם שזה סיפור אחר לגמרי אני מדברת על מפלגות אחרות הוא מכיר את מי שעומד בראש המפלגה והאחרים בכלל לא מכיר אותם אצלנו זה גם כן היה מאוד חזק במיוחד שהראש של המפלגה היה גם דומיננטי בתקשורת אז על היתר גמדים היו לנו כינויים וכל מיני דברים כאלה למרות שעבודה היתה עבודה אבל הציבור לא מכיר וזו הסיבה כשלא מכיר אין אחריות אין קשר ובוודאי אי אפשר לעשות שיקום אז זהו אני מכירה את המטרה העיקרית שיקום זאת הדרך, עכשיו יש המון בעיות ואני מסכימה עם חלק מהטיעונים שנאמרו גם עם הטיעונים שלך אתה הארת את עיני בהרבה מאוד דברים שהם מאוד נכונים אבל השאלה איך אנחנו פותרים את זה, כפי שאמרתי אם אנחנו רוצים למשל שהטובים יבואו לכנסת אז צריכים לטפל את זה לא דרך השיטה זה בכלל לא עניין של השיטה כי הדרך של הלא טובים להגיע לכנסת או יש כאלה שאומרים קשרי הון שלטון יש כאלה שאומרים קשרי מאפיה שלטון יש כל מיני הגדרות היא לאו דווקא דרך השיטה כי בשיטה הזאת ולכן שאלתי אל שאלתי הקודמת מר גאידמק יכול להביא הרבה גדודים הוא יעבור את השני אחוז או שהוא יקנה את השלושה חבר'ה מהגמלאים או אחרים יהיה לו את השלושה אחוז והוא יקנה את השלטון בהרבה מאוד אזורים אחרים ויש לנו הרבה גאידמקים יש לו פתח לחלק גדול מה-60 אזורים אז מצריכים לתת לזה מענה, אבל הפיתרון העיקרי בעיני זה דווקא החלק שלכם של המכון הדמוקרטי בחינוך נקרא לזה חינוך העם לאזרחות ולאחריות ולכן אני רוצה להציע שבמסגרת אותה הצעת חוק שאני בעדה בתיקונים כאלה או אחרים תיבנה אמנה בין הבוחר לנבחר או בין הנבחר אם אתם רוצים לבוחר והנבחר יתחייב שהוא מציע הצעות מסוימות הוא מבטיח הצעות הוא גם מקיים אותם יהיה ערבות צריך לחשוב דרך הצעת החוק על סנקציות לאותם נבחרי אזורים מה קורה אם הם מועלים, אני חושבת אני פונה אליך באמת כראש המכון הזה המטרה העיקרית שלנו

להביא אנשים יתר טובים לפוליטיקה ולשכנע אנשים טובים בכלל להתמודד אני חושבת שדווקא דרך מערכת אזורית שבו אדם יכול לבוא לידי ביטוי אפילו אם ראש המפלגה יהיה לו פחות מה לומר אני בכלל לא רואה בזה פחד מי יודע מה גם היום דרך אגב שלי יחימוביץ' עושה מה שהיא רוצה בכנסת והיא לא שואלת את אדון ברק מה לעשות אז לכן זאת השיטה זאת הדרך אבל זה חייב להיות מתוגבר בהרבה מאוד פעילות שלכם בחינוך הציבור.

מנחה- דר' אריק כרמון : אוקי, ניר.

ניר אטמור : אני מבקש לדבר ישירות לאופיר כי ההצעה היא מאוד קונקרטיה ולסעיף אחד שהוא מאוד מאוד מפריע לי והוא דורש לדעתי טיפול ופחות התייחסו אליו פה בשולחן זה סעיף 7, 81-א' בחלוקת המנדטים ישתתפו רק רשימות מועמדים שקיבלו כל אחת קולות כשרים במספר שאינו פחות משני אחוזים מסך הקולות ושזכו לפחות במנדט אחד באזורי הבחירה ואני להדגיש את הבעייתיות כאן, ו' במקום או, או זה אומר המפלגה היא הירוקה בגרמניה זכתה במחוז אחד בלבד בבחירות של 2005 וקיבלה 50 מושבים בבית הנבחרים בבונדסטג בבחירות האחרונות ושים לב מה היה קורה כי אנחנו מתפרנסים גם סעיף 7, 81-א' עכשיו למה? זה יוצר עיוותים מאוד מאוד גדולים ובדקנו את הדברים בסימולציות כי אין לנו דרך אחרת לדעת מה יהיו התוצאות האפשריות וגילינו שבבחירות של 2003 הליכוד היו זוכים מתוך 60 מחוזות חד נציגים ב-53 רק בגלל הסעיף הזה שעכשיו כללת אז נכון שיהדות התורה היו זוכים בשבעה מנדטים אבל שינוי לא היו זוכים באף מנדט בגלל שינוי היתה נעלמת כי היא לא זכתה בשום מחוז בחירה וכך גם לא ש"ס ועוד מפלגות אחרות למעשה רק 5 מפלגות היו נכנסות הליכוד היה זוכה ב-87 מנדטים בבחירות של 2003 והסעיף הזה הוא עלול ליצור בעייתיות ועכשיו אני רק דיברתי על הסעיף שלא יוצא מזה גם הצעת החוק הכללית שהיא גם עשויה להיות בעייתית בעיקר בגלל מחוזות הבחירה וכאן אם יורשה לי לתת סעיף נוסף ככול שמספר אזורי הבחירה יהיה רב יותר כך אנחנו נפגע ביחסיות ובייצוגיות ו-60 אזורי בחירה חד נציגים בישראל עלולים לפגוע בצורה ניכרת על בסיס הסימולציות שערכנו, נכון שבבחירות של 2006 אנחנו רואים שמפלגת קדימה בגלל שאין לה בסיס כל כך איתן במחוזות החד נציגים אז נכון שהרבה מפלגות הצליחו לזכות במחוזות חד נציגים באותם בחירות של 2006 אבל אם יהיה לנו מקרה כמו בבחירות של 2003 אנחנו עלולים לראות מפלגות רבות נעלמות

ואם רוצים לאמץ אכן את השיטה הגרמנית אז כמובן השיטה הגרמנית היא שני פתקים ושיטה יחסית.

פרופ' ראובן חזן: שיטת הבחירות של ועדת מגידו כל תת ועדה שדיברה על שיטת בחירות התנגדה אליה זה היה דוב מגידו מתמטיקאי,

מוטי קרמניצר: כדי להזכיר לך דיון קודם שהיינו בו היום העניין הזה של הפגיעה במיעוטים אני חושב שאחד הפרמטרים החשובים של משטר זה שתהיה הוגן, עכשיו ביחסים של בין רוב ומיעוט צריך להחליט החלטה ממה אנחנו מודאגים יותר מזה שהרוב ייפגע על ידי מיעוט קטן או זה שהמיעוט ייעשק על ידי הרוב, אני חושב ששיקולי הוגנות שהחשש היותר גדול הוא מפני מיעוט נעשק כי הרוב הוא בעיני קוזק נגזר הרוב מסוגל אם הוא מתנהג בתבונה לעמוד על שלו עכשיו לכן אני לא שולל את האפשרות שתהיה שיטה שפוגעת במיעוט אבל זה חייב להיות על רקע של שיטה שיש בה חוקה ושלמיעוט יש הגנה מפני רוב עושק, אני רוצה להזהיר מפני שיטה שפוגעת במיעוט באופן שאין לו מזור.

מנחה- דר' אריק כרמון: כן רב אברהם.

ח"כ הרב אברהם רביץ: אני רוצה להתייחס לדברים שנאמרו על ידי מוטה ובשם המכון הישראלי לדמוקרטיה זה בהגדרה שהדמוקרטיה צריכה לשמר את המיעוט בשביל הרוב לא צריכים אותכם, אבל לא זה מה שרציתי לומר אני רוצה לתרום קצת לארבעת הנקודות שאופיר הציג ולתת לו רעיון שיעבד אותו כי צריך לעבד את הרעיון הזה אני אפילו לאחר שיחות שהיו לי עם גדולי תורה כי הכוונה היא בדרך כלל אצלנו אסור לפגוע במעמד שלהם לבחירת הנציגים אני יודע שאפשר להעביר בדרך מסוימת להכניס לתוך חקיקה את הפריימריס אני מציע לך לפני שאתה הולך למהלך כזה בואו ונבדוק באיזה מידה הפריימריס על פי חוק ושמה יש המון וריאציות, פריימריס יכולים לתת תשובה בעיקר לדבר שאתה מדגיש אותו מאוד הקשר בין הבוחר לנבחר וזה יכול להיעשות בפריימריס, אני חושב שאנחנו נוכל להתאים לזה.

ח"כ אופיר פינס פז: רגע אתה רוצה לומר שיש סיכוי שהמפלגות החרדיות,

ח"כ הרב אברהם רביץ: אני לא יודע מה קורה עם ש"ס לא יודע לא מדבר בשם ש"ס.

ח"כ אופיר פינס פז: לא בשם ש"ס, שיהדות התורה תסכים לפריימריס?

ח"כ הרב אברהם רביץ: יכול להיות יש סיכוי כי אני לא יכול גם כן לייצג את כל יהדות התורה כפי שאתה יודע אבל אני אומר לך שבשיחות שהיו לי לפחות שני שדי קובעים אצלנו בוא

נזכיר שמות הרב אלישיב הוא דמוקרט בדם הוא רוצה לשמוע מה הוא קול עמו רוצה לשמוע את זה הוא לא היה רוצה שייבחרו באופן פראי איזה כל מיני מכרים וכל מיני כאלה, על כל פנים אני חושב שצריך להתחיל בקטן בדבר הזה ואחר כך נראה הלאה עוד חזון למועד.

ח"כ אופיר פינס פז: טוב אני רוצה באמת אריק ברשותך ממש בקצרה כי אנחנו באמת לקראת הסוף קודם כל אני רוצה שתדעו למען הגילוי הנאות אני במשך שנים התנגדתי לשיטת הבחירה האזורית חשבתי שהמדינה קטנה מידי ואין בדבר הזה צורך וזה מלאכותי אבל דעתי השתנתה, המשפט השני מהפתיחה ששכחתי להגיד זה שאני רוצה להזכיר לכם שרוב רובם של חברי הכנסת לא נבחרו בשום פורום לא מפלגתי ולא ציבורי אלא מונו וזה דבר שיוצר גם סוג מסוים של פוליטיקאים וגם סוג התנהלות מסוים של הפוליטיקה שני דברים שבעיני מסוכנים ביותר ולכן גם אין הרבה מנהיגים בפוליטיקה כי אין מאיפה שהם יבואו צריך להבין את זה, אני חושב שההצעה הזאת עושה פה שינוי דרמטי כי הרי מה אני עושה אני מצמצם את הרשימות המרכזיות כשאני עושה 60 ולא 120 זאת אומרת אני מצמצם את כל מה שנקרא הרשימה המרכזית של המפלגות וכדי שאני אשכנע את הטובים ביותר לרוץ בשטח אני חייב לתת להם אפשרות גם שאם הם לא מצליחים אז הם יוכלו בכל זאת להיות ברשימה המרכזית.

מלי פולישוק בלוח: אותי כבר שכנעת.

ח"כ אופיר פינס פז: עכשיו אני לא מסכים ששנים עד חמש ראובן זה בחירות אישיות חבל בוא או אתה עושה בחירות אישיות או שאתה לא עושה אתה לא רוצה תגיד אתה רוצה לעשות קרוב יותר מאשר עכשיו זה יותר טוב מהמצב הנוכחי נכון בחירות אישיות זה לא זה אני לא מסכים, אפשר להחליט אגב שלא עושים בחירות אישיות מכל מיני סיבות אלא משפרים מבחינה זאת איזה שהוא מצב בסדר אבל אני מאוד מאוד בעד העניין האישי ללכת ממש לבחירה אני חושב שזה מאוד מאוד מזוקק יש לזה גם את החסרונות שאתה דיברת עליהם אני לא מכחיש אבל צריך להחליט מה רוצים ומה יותר חשוב ממה ואני התלבטתי אמרתי לך עובדה שראית את הטיוטה שלי שהלכתי על 17 אזורים ושיניתי כי התלבטתי ואמרתי זה לא מה שאני באמת רוצה אני רוצה את המבחן האישי כדי שהאדם ייתן דין וחשבון לציבור עם מגבלות ויש חולשה גדולה מאוד בהצעה שלי שגם ביבי וגם אהוד עלו עליה בצדק במידי שזה השליטה המפלגתית ואתם צודקים אני שאני באמת מחסידי הפריימריס הכי גדולים מסכים

שאם השיטה הזו עוברת צריך לבטל את הפריימריס במפלגות, אז יש לך שתי כותרות אחד שהוא רוצה פריימריס והשנייה שאני מוכן לוותר על פריימריס בתנאי שיש בחירות אזוריות נכון אי אפשר גם, אני מסכים שאי אפשר לעשות גם פריימריס וגם בחירות כאלה זה יהיה טירוף מערכות מוחלט ואובדן שליטה מוחלט יהיו פשוט 120 לויינים בכנסת. עכשיו אני גם מסכים שעדיף לקבוע פעם אחת את האזורים מאשר ללכת לשיטה שמעדכנים כל 10 שנים אני מודה שבעניין הזה זה היה התנאי של גדעון סער לחתום על ההצעה ואני רציתי את הליכוד איתי בעניין הזה ואני מסכים שיש כאן מכשלה מאוד מאוד גדולה. עכשיו לגבי שני פתקים קודם כל אנחנו עברנו טראומה בעניין שני הפתקים, עכשיו זה נכון שאם אנחנו אומרים שאפשר להצביע שני פתקים ובתנאי שתהיה זהות זאת אומרת שאתה לא תוכל לבחור מועמד של העבודה ולשים פתק של הליכוד לרשימה הארצית אז זה מקטין את הבעיה כי אחרת אנחנו עברנו תהליך מזעזע עם העניין הזה של פיצול מאוד קשה של הפוליטיקה הישראלית והיא אגב מעולם לא חזרה כבר לקודמתה מהבחינה הזאת אבל זה דבר שאפשר לשקול אותו הוא גם כמובן יגביר מאוד את היחסיות אין שום ספק, לגבי ההערה שלכה אני מקבל אותה במאה אחוזים צריך להיות או ולא שני תנאים מצטברים אלא או או ואני מקבל את זה במאה אחוז לפי דעתי זה היה טעות שזה לא היה כל כך חשוב זו היתה הכוונה מלכתחילה. לגבי העניין רוב ומיעוט אז אתה אמרת וענית וגם הכרעת כי המצב הנוכחי זה שהמיעוט שולט ברוב בישראל אגב כולל בהצעת החוק הזו חבר הכנסת רביץ אני רוצה שתדע שמונה שרים בוועדת שרים היו בעד החוק שר אחד מש"ס היה נגד החוק לא עבר.

ח"ד הרב אברהם רביץ : הוא שכנע.

ח"כ אופיר פינס פז : מה זה שכנע, חברים על כל צעד ושעל המיעוט שולט ברוב במדינת ישראל ונכון שהרוב יכול גם להתנהג אחרת אבל זה המצב אני בוודאי נגד זה שהרוב יעשוק את המיעוט אני חושב שחובה לומר את הדברים האלה במיוחד על רקע זה שיש איזה שהיא תחושה שפה עלול להיות משהו שהוא לא מספיק מידתי אז צריך ליצור משהו צריך לתקן את זה כדי שזה יהיה יותר מידתי אבל הכיוון לפי דעתי הוא הכיוון הנכון. עכשיו לגבי אנשים טובים, מה זה אנשים טובים? חברים פוליטיקה זה שליחות אבל במקצוע תכניסו לכם לראש וגם מי שמלמד 20 שנה פוליטיקה והוא חוקר גדול עוד לא יודע מה זה להיות פוליטיקאי ואל תיקח את זה אישית כמו שאני לא יודע להיות מדען אני לא מתיימר להיות מדען ומדען זה איש טוב לשים

פרופסור ברשימה זה לכאורה הדבר האולטימטיבי מי אמר? ולשים אותי במכון וייצמן זה דבר אולטימטיבי למה מה פתאום? לשים אותי רמטכ"ל זה מטורף נכון ולשים רמטכ"ל בפוליטיקה זה לא מטורף מי אמר? למה בעצם מה הכשיר אותנו להיות איש ציבור? מה הכשיר אותי להיות רמטכ"ל שעשיתי טירונות? חברים אנחנו פשוט מתבלבלים פוליטיקה זה מקצוע, אתה יודע מה אני רוצה פה? למה זה המבחן של הבחירה של היכולת להתמודד? זה לא לקשט את הרשימה בכמה פרופסורים שלא ידעו להתחיל להיות חברי כנסת או פוליטיקאים לא ידעו להתחיל ולהגיד איזה רשימה יפה יש לי נהדר, פוליטיקה זה צריך טוני בלייר שמגיל 15 היה פוליטיקאי שבגל 17 כבר צריך להעיף אנשים מהפוליטיקה ולשרוד ובגיל 40 להיות ראש ממשלה בבריטניה ולעשות מהפכות, צריך אנשים כמו קלינטון שבגיל 41 כבר ידע להיות נשיא בארה"ב אחרי שהוא כבר היה מושל ואחרי מיליון דברים.

מנחה- דר' אריק כרמון : אתה עכשיו הצבעת נגד אובמה דרך אגב.

ח"כ אופיר פינס פז : אני גם כתבתי מאמר נגד אובמה לא רק הצבעתי נגד אובמה אני מאוד מוטרד מאובמה אני אגיד לך גם למה אני מוטרד מאובמה כי אדם שמוכן להגיד באי-פק את הדברים שהוא אמר כשאין שום קורלציה ברקורד שלו למה שהוא אמר הרי אם אדם מדבר כמו שהוא מדבר באי-פק הפעילות שלו בסנאט צריכה להיות כזאת שהוא גדול ידידי ישראל במושגים של אי-פק איפה הרקורד שלו בכלל לא כזה הוא היה בסדר הוא לא הצביע נגדנו בדרך כלל אבל לא הרבה יותר מידי, אז מי שמדבר ככה באי-פק בשביל להרוויח קולות,

ח"כ הרב אברהם רביץ : זה אומר שהוא פוליטיקאי.

ח"כ אופיר פינס פז : לכן אני חושב שקודם כל צריך להגדיר מה רוצים איזה סוג של אנשים רוצים בפוליטיקה ואני חושב שצריכים לגדל אותם בצמתים שצריכים להכריע כשאני הכרעתי פוליטיקה ולא משרד החוץ ולא אוניברסיטה העברית היה לי מסלול יכולתי לעשות קריירה ובגלל משרד החוץ אז זה הצומת שצריך לקבל את ההחלטות כשגמרתי את ה-BA מה אני הולך לעשות אני הולך לעבוד במוסד היתה לי הצעה מהמוסד, במשרד החוץ, ללכת לדוקטורט באוניברסיטה העברית או לבוא לפוליטיקה, טוב זה בגדול אני מסכים שיש הרבה סימני שאלה אני מסכים לגמרי שכל סימולציה מהעבר שמנסה לנבא את העתיד זה דבר מה זה מסוכן ומה זה מניפולטיבי אני מציע מה זה להיזהר בדברים האלה הליכוד לא היה מוציא 87 מנדטים בשום שיטה שבעולם כי אין דבר כזה כי זה לא קיים בישראליות וזה לא יהיה לא

הליכוד אגב ולא אף אחד אחר שלא תטעו ואני מציע להיזהר ההתנהגות משתנה גם על פי שינוי בשיטה אי אפשר להסיק משיטה אחת איך יצביעו בשיטה אחרת זה דברים שאני לא מציע להיות בהם, כפי שאמרת אריק זה דיון ראשוני אני מחר מעלה את הצעת החוק לדיון בכנסת לא תהיה מחר הצבעה משום שאין אפשרות לגייס לעניין הזה רוב אבל אני מודה שאני אמתין לשעת כושר כדי להעביר את זה בקריאה הטרומית לא כדי שאני אהיה דבק בנוסח הזה אני כבר אומר לכם שאני לא אדבוק בנוסח הזה ואם אני חושב שיש מקומות וכבר אמרתי שיש מקומות לשינויים אני בחפץ לב אעשה את השינויים ואני גם מסכים עם רביץ בשני פעמים א' הסבירות שהצעת החוק הזו תעבור היא לא גדולה וגם אם היא תעבור היא תעבור לפעם הבאה היא הרי לא תעבור לפעם הזו ולכן כל דבר שאפשר לעשות חוץ משינוי השיטה כדי לשפר את היציבות של הפוליטיקה הישראלית את ההתנהלות של הפוליטיקה הישראלית לא צריך לחכות לשיטה הזו לא סותר לא צריך לחכות לשיטה הזו צריך לראות מה אפשר לעשות גם עד שהשיטה הזאת תעבור.

פרופ' ראובן חזן: ממש שני משפטים, אנחנו חייבים ללמוד מהניסיון ואופיר אני מעלה דוגמה אחת באיטליה הם עברו משיטה יחסית לשיטה ש-75 אחוז מחברי הפרלמנט נבחרו באזורים חד נציגים התוצאה היתה העלאת מספר המפלגות כי מה שזה עשה למיעוט בתוך כל מחוז כשידעו שהמשחק הוא מי לוקח וכל היתר מפסידים המיעוט היה לו וטו והוא הצליח לשחק אבל עזוב צריך לדבר עם המומחים כאן אני טוען באזורי ואני חושב שאני ואריק ואחרים באותו כיוון אבל לא בהכרח בחד נציגי אלא אם זה בשיטה מעורבת כמו גרמניה וחד וחלק לא בחד נציגי בפתק אחד זה הרע בהתגלמותו.

מנחה- דר' אריק כרמון: אופיר ובאמצעותך אני רוצה להעביר את זה לגדעון סער ולמנחם בן ששון ולקבל ולאחרים אתה יכול לראות בקבוצה שהתכנסה כאן היום בהרכב חסר כי יש לנו עוד כמה גוף שמוכן להתגייס, הכותרת של היום היא בכלל אחרת הכותרת של היום היא שאופיר הוא כתום תודה רבה.